

AUKŠTAITIŠKAS *formatas*

ŽURNALAS UTENAI, ANYKŠČIAMŠ, MOLĒTAMS IR ...

Nr 3(92)
2022

8 **Politikų deklaracijos: gydytojai turtingesni už daugelį verslininkų**

23 **Lauko akmenimis gaivina istorinę baltų atmintį**

31 **Gamtininkas politiko kailyje**

KAINA 2 EUR

Veterinarijos klinika Akeso

Rudenį pradedam su nauja komanda ir papildyta įranga.
Dabar esame dar stipresni!

Akeso - vieta, kur augintiniai tampa sveiki ir laimingi!

Deltuvos g. 10b, Ukmergė

Tel.: 8-676-30232

El.p.: registratura@akesovet.lt

www.akesovet.lt

Dirbame visomis savaitės dienomis

Bijau galvoti, kas laukia. Apima jausmas, tarsi eičiau svyruojančiu pagrindu besisukančioje erdvėje. Vienu metu esu ir kosmonautas, mokymų centrifugoje patiriantis svorių perkrovas, ir kaimo piemenukas, per siūbuojantį raistą, pro gailius ir girtuokles traukiantis spanguolių į Juzos balą. Galva nešvari. Nuo spaudžiančios įtampos ir būtinybės bet kokia kaina rasti išeičių, kuri geriausiu atveju - iš anksto programuoji - vis tiek bus rūgščiai karti kaip neprispėję spanguolės, apsunksta kūnas. Centrifugos perkrova, spaudimas gal 9 kartus didesniu svoriu nei sveriu pati, - greit prarasiu kontrolę. O dar reikės išmokti levituoti! Nes kosmose žmonės juk ne vaikšto, o skraido.

Kas sakė, kad aš noriu skraidyti? Gal mergaitė murzinu nuo durpingo vandens veidu ir šlapiais guminiiais, tarp gailių renkanti šalčio jau pakąstas spalgenas, ir norėjo skraidyti. Bet tik jau ne aš. Seniai nebesu atviraširdė mergaitė, o senė išdažytais dantimis. O kam senai debesys? Greit pati kalbės su angelais. Pakanka arbatos ir knygų, kuriose nėra atsakymo, kodėl gyvenimiškai, tarsi ruošumeis tapti kosmonautu. Kad tik nebūtų šalta ir drėgna. Ir jokių pelkės kvapų. Ir be jų kasdien - kaip pelkėj.

Viskas? Viską išsakei?

Negaliu žiūrėti tau į akis. Renkuosi stebėti, kaip mažulytis vorukas pamažu keliasi į nužydėjusios rūgštyinės žiedų.

Jis tai jau tikrai turi aiškų tikslą...

Pagarbiai
Gražina Šmigelskienė

...tema.....2psl...

**Kas bus, kai nebebus
Antano...**

...be...diktofono.....5psl...

**Ką Molėtai darys su laimės
paukščiu?**

...situacija.....8psl...

**Politikų deklaracijos:
gydytojai turtingesni už
daugelį verslininkų**

...iniciatyvos.....18psl...

**Svarbiausia turi būti žmogus,
tik paskui – kunigas**

...iniciatyvos.....23psl...

**Lauko akmenimis gaivina
istorinę baltų atmintį**

...iniciatyvos.....27psl...

**Vyžuonos, Svėdasai, Užpaliai -
mažieji Radvilų pasaulio miesteliai**

...iniciatyvos.....31psl...

Gamtininkas politiko kailyje

...kokteilis.....40psl...

**13 klausimų Svajūnui
Dačkevičiui**

AUKŠTAITIŠKAS formatus

2022 Nr. 3 (92)

Ketvirtinis žurnalas

- Leidėjas – UAB „Anykštos redakcija“. ISSN 1822-8615
- Adresas: Vilniaus g. 29, LT-29145 Anykščiai
- Tel. (8-381) 59 474, (8-381) 59 458, el. p.: anyksta@anyksta.lt.
- Tiražas 3000 egz.
- Žurnalas eina nuo 2007 lapkričio mėn.
- Spausdino UAB „Lietuvos ryto spaustuvė“.

● **Vyriausioji redaktorė** Gražina Šmigelskienė (8-687) 25892.

● **Redaktorės pavaduotojas** Rytis Kulbokas (8-679) 14241.

● **Žurnalistai ir bendradarbiai:** Robertas Aleksiejūnas (8-671) 76995, Vytautas Bagdonas, Alvydas Balanda, Daiva Goštautaitė - Oškeliūnienė, Raimondas Guobis, Jonas Junevičius, Jolanta Matkevičienė, Rasa Milerytė, Sigita Pivorienė, Elvyra Sabalytė, Austėja Šmigelskaitė, Vidmantas Šmigelskas (8-618) 25835, Rimantas Vanagas, Škaištė Vasiliauskaitė - Dančėnkovienė.

● **Kalbos redaktorė** Ona Jakimavičienė.

● **Projektų vadovė** Monika Leonavičienė.

● **Dizaineris** Kęstutis Vasiliūnas.

● **Viršelio nuotraukoje:** Dusetų Švč. Trejybės parapijos klebonas, kanauninkas Stanislovas Krumpiauskas (Jono Junevičiaus nuotrauka).

● Už reklamos turinį redakcija neatsako. Rankraščiai negrąžinami. Perspausdinti publikacijos arba jų dalį

● galima tik gavus raštišką redakcijos sutikimą.

Spaudos, radijo ir televizijos rėmimo fondas projektą
„Iniciatyvos“ remia 3000 eurų.

Kas bus, kai nebebus Antano...

Traupyje (Anykščių r.) gimęs ir gyvenantis Antanas Grimža – įvairiapusis žmogus: agronomas, jaunystėje atsikandęs brigadininko, buhalterio duonos, dabar jau pensininkas, mėgsta vaidinti vietos mėgėjų teatre, skaityti eiles, giedoti Traupio Šv. Onos bažnyčios chore, neatlygintinai puoselėti šios šventovės aplinką. Nuoširdžiai darbuodamasis, neretai pasijunta neįvertintas, bet nenuleidžia rankų bei daro tai, ką mano esant reikalinga ir prasminga.

... Sigita Pivorienė >

Už darbą atlygio nereikia

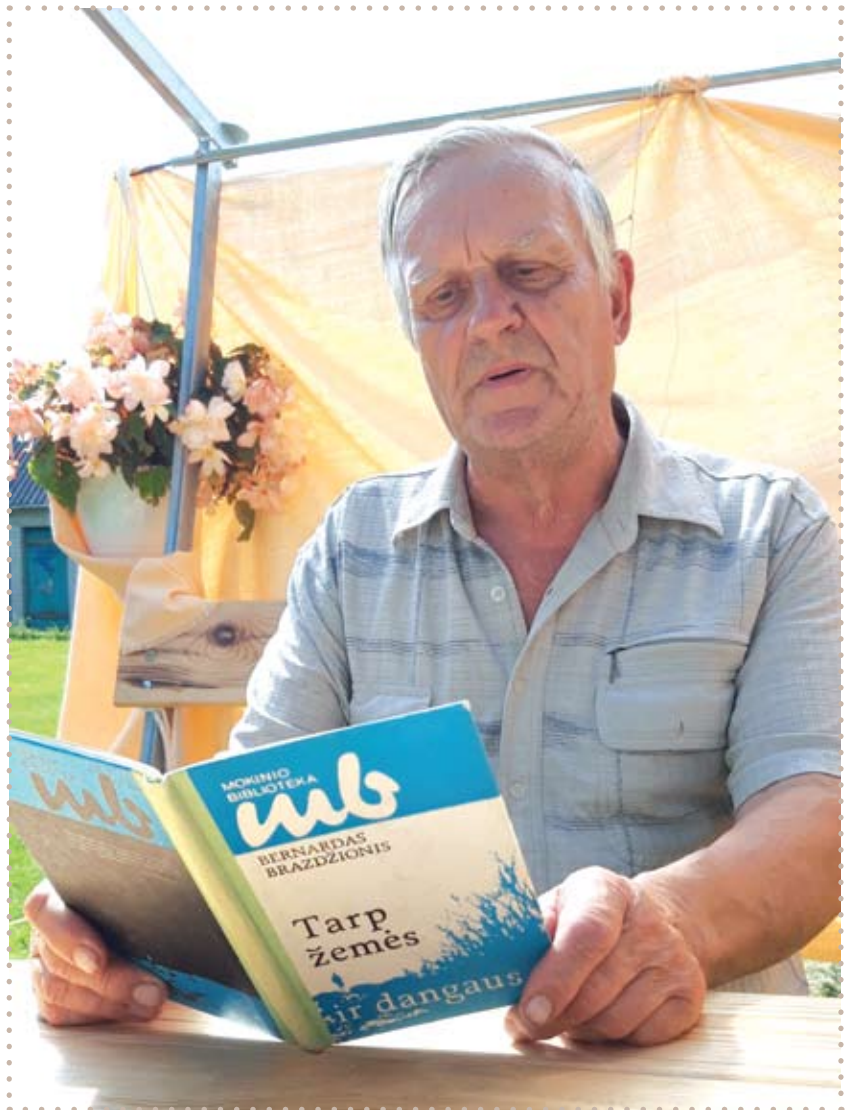
A. Grimža yra tikintis žmogus. Ir dėl šios priežasties, ir dėl to, kad yra be galo darbštus, jis jau daugelį metų, nesvarbu – žiema ar vasara, be jokio atlygio rūpinasi Traupio Šv. Onos bažnyčios aplinka.

„Aš esu išrinktas Panevėžio vyskupijos Traupio bažnyčios sinodinio kelio moderatoriumi. Turiu bendrauti su žmonėmis, vesti susirinkimus, paprastai kalbėti apie bažnyčios reikalus ne bažnyčioje, o kitose patalpose – bibliotekoje, kultūros namuose. Taip rekomendavo vyskupas. Susirenka nemažai traupiečių – viename susirinkime dalyvavo 20, kitame – 17 žmonių. Taip pat esu Gyvojo rožinio narys, Traupio bažnyčios pastoracinės tarybos vicepirmininkas“, – pasakoja A. Grimža ir įvardijo bene svarbiausią savo darbą, o gal net ir gyvenimo misiją: „Rūpinuosi visa šventoriaus aplinka, visas jo tvarkymas – ant mano pečių. Rudenį reikia surinkti ir išvežti lapus, kurių labai daug, nes aplink visą bažnyčią auga medžiai. O ir tuos lapus surinkus reikia pasirūpinti, kur juos padėti, nes bet kur išmesti negalima. Turiu organizuoti, kaip ir kur juos išvežti, nes bažnyčia tam pinigų neturi. Žiemą sniegą kasame – gerai, jei jo būna nedaug, bet jei gausiai prisninga, reikia padirbėti iš peties.“

Nors A. Grimža bažnyčiai tvarkyti atiduoda ne tik daug laiko ir jėgų, bet netgi asmeninių lėšų, vyras neretai jaučiasi neįvertintas, nepastebėtas.

„Nežinau kodėl, bet dažnai mano darbas lieka neįvertintas – gal iš pavydo, o gal dar kažkas. Rodos, stengiesi, leki, o daug kas to nemato... Man nereikia jokio atlygio, tik norėčiau, kad mano darbas būtų pastebėtas dažniau.“

Renku ir pinigus bažnyčiai: už juos stogą remontavo, vargonus, šventoriuje kunigų kapus tvarkėme – tai visur mano rinkti pinigai. Kad

► Traupietis Antanas Grimža gyvena vienas. Palaidojęs mamą, namų neapleidžia – džiaugėsi nusipirkęs naują pavėsinę, kurioje, išpuoštoje gėlėmis, galima paskaityti mėgstamą knygą.

būtum pastebėtas, reikia daug bendrauti su žmonėmis. Ir su tais, kurie išgeria, vadinamaisiais „pašalpiniais“. Jie – pagrindiniai mano pagalbininkai visuose darbuose. Nesmerkiu jų, neįžeidinėju, net alaus nuperku, kad jie man padeda. Taip mes bendraujame, susitariam – jei pasakau, kad reikia talkos, jie visuomet ateina. Reikia taip pat ir bažnyčios vidų puošti, aukštai lipti, kaspinus nuleisti. Viską darau savaime, dėl to, kad myliu bažnyčią. O jei žmogus ateina man padėti, turiu jam atsilyginti, lygiai taip, kaip ir namuose: jei padėjo, atsilyginu. Pritraukiu ir tokius žmones, kurie

retai į bažnyčią eina, – pagalbininkais džiaugėsi traupietis. – Viena močiutė, kuri gyveno prie bažnyčios, žiūrėdavo pro langą, kaip mes tvarkomės, grėbiam šventorių, kartą man sako: „Žiūriu ir galvoju, kas bus, kai Antano nebebus. Viskas apaugs, lapais apkris...“ Kol kas nežinau ir nematau žmogaus, kuris mane pakeistų. Man padeda vietinis Algis Termiskas, jis jaunesnis, nebent jis apsiimtų bažnyčią tvarkyti.“

Mėgsta skaityti, vaidinti ir giedoti

A. Grimža ne tik ūkiškas žmogus. Jis taip pat mėgsta meną, literatūrą.

Įvairiomis progomis traupiečiams bei miestelio svečiams skaito eiles, vaidina Traupio mėgėjų teatre.

„Aš nuo seno labai mėgau literatūrą, nes turėjau labai gerą lietuvių kalbos mokytoją; ji yra dar gyva – Janina Sabaliauskienė. Ji mane išmokė labai taisyklingai rašyti ir kalbėti. Rašau nacionalinį diktantą, esu gavęs ir diplomą. Mokytoja buvo labai reikli, principinga. Literatūrą pamėgau per ją, ji man ir įskiepijo meilę literatūrai, – pašnekovas čia pat išsitraukė knygą ir tarsi tikras oratorius perskaitė eilėrašį. – Labai noriu paminėti ir savo klasės auklėtoją, istorikę Apoloniją Rukštelytę, – ji buvo labai gera, mane pastūmėjo domėtis istorija. Ona Janulytė – chemikė, biologė – jos buvo mano vedliai. Norėčiau pažymėti, kad mokiausi gerai, sėdėjau vienam suole su direktoriaus sūnumi.

Labai daug skaitau, labai mėgstu istorines knygas apie partizanus ir apie tremtį, – sakė A. Grimža. – Mūsų šeimoje buvo du partizanai, tarp mūsų giminių viena šeima buvo ištremita į Irkutską, jiems pavyko grįžti. Patinka poezija, ypač Bernardo Brazdžionio. Labai gerbiu lietuvišką žodį. Pats niekada nebandžiau rašyti eilių, bet skaitau kraštiečių – Birutės Silevičienės, Antano Paurazo – eiles, kuomet mane kokia nors proga pakviečia. Labai gražiai bendradarbiaujame su Traupio bibliotekininke Ramune Musteikiene. Ji mane kviečia į įvairius bibliotekos renginius. Net esu buvęs Pasakų senelių pradinukams, skaičiau jiems pasakas.

Kai važiuoju į Anykščius, niekada nepraeinu pro knygyną. Turiu visus tris J. Baltušio dienoraščių tomus. Jis man labai patiko kaip rašytojas. Mano uošvienė buvo Baltušytė ir buvo kilusi iš Rokiškio rajono Puponių kaimo. Ji man sakydavo, kad J. Baltušis buvo jos pusbrolis. Gal iš tiesų? Man jo dienoraščiai labai įdomūs.“

A. Grimža yra Traupio mėgėjų teatro senbuvis – jame vaidina jau daugiau nei tris dešimtmečius ir neketina šios veiklos apleisti.

„Vaidinti pradėjau nuo 1990 metų – mane pakvietė teatro vadovė Janina Savickienė. Vaidiname tikrai daug, dabar rečiau tenka vaidinti, nes jau ir amžius savo daro. Dalyvaudavome įvairiose apžiūrose, esame ir prizines vietas užėmę. Mano rolės beveik visada būdavo pagrindinės, labai ilgos. Žemaitės „Stebuklingas daktaras“ privertė išmokyti įvairiausių keistų vaistų pavadinimus. Išmokyti roles reikia pastangų, reikia įsijausti“, – apie vieną mėgstamiausių veikalų pasakojo pašnekovas ir pridūrė, kad ne tik vaidinti, bet ir per televizorių mėgsta spektaklius žiūrėti.

Dar viena veikla, miela A. Grimžos širdžiai, – giedojimas bažnyčios chore. Tuo veiklusis traupietis užsiima jau 32-ėjus metus.

„Giedoti bažnyčios chore mane paskatino amžino atminimo Traupio bažnyčios kunigas Ste-

► Antanas Grimža Traupio mėgėjų teatre vaidina jau daugiau nei trisdešimt metų. Sako, kad jam dažniausiai būna patikėti pagrindiniai vaidmenys.

ponas Galvydis. Jis visada, kai žmogų palaidodavo, atvažiuodavo į gedulingus pietus ir su vargonininku atsiveždavo didžiausią krūvą šventų knygų. Ir tiems, kas netoli klebono sėdėdavo, tas knygas išdalydavo ir liepdavo, nori to ar nenori, giedoti. Tada mane paskatino eiti giedoti „ant višku“. Taip pradėjau giedoti bažnyčioje, laidotuvėse. Traupio bažnyčios choras vis dar gyvuoja – gieda du vyrai ir dvi moterys. Parapijiečiai mus pagiria, kad gražiai giedame. O laidotuvėse giedoti tenka jau labai retai, nes žmonės samdo firmas su giedotojais. Tačiau dažnai manęs prašo pasakyti kokią nors prakalbą prie kapo duobės. Esu pasirašęs įvairių kalbų, net ir eiliuotų, todėl neatsisakau“, – sakė A. Grimža.

Universalus specialistas

Paklaustas, ar nuo vaikystės, jaunystės yra toks darbštus, aktyvus

įvairių veiklų entuziastas, A. Grimža sakė: „Nuo mokyklos laikų - tai ne, bet kai mokiausi technikumė, ten jau vaidinau.

Esu žemės ūkio specialistas, kaip pats save vadinu, – universalas. Esu baigęs agronomiją Raguvėlės žemės ūkio technikumė. Paskui mokiausi Žemės ūkio akademijoje, bet labai save kaltinu, kad mokslo nebaigiau. Trečiame kurse užėjo būtinybė „ženyti“, taip ir pamečiau mokslus. O būčiau turėjęs aukštąjį išsilavinimą...“ – dėl nebaigtų mokslų iki šiol graužiasi vyriškis.

„Dirbau už Troškūnų laukininkystės brigadininku, gavęs paskyrimą. Po to atėjau į tėviškę, pas mamą. Tuomet dar buvau nevedęs. Gyvenau Zerkiškių kaime ir buvau paskirtas brigadininku. Vėliau manęs paprašė dirbti fermos vedėju, tuomet atėjau gyventi į Traupį.

► Antanas Grimžai neretai tenka ir eiles skaityti – meilę literatūrai jam įskiepijo lietuvių kalbos mokytoja Janina Sabaliauskienė.

Mane pastebėjo pirmininkas, kad labai mėgstu popierius, rašyti, skaičiuoti. Prisiėmė vyriausiojo buhalterio.

Fermos jau buvo „ant ribos“, tai mane pirmininkas prikalbino dirbti buhalteriu. Nebuvau specialistas, bet pabandžiau ir buhalteriu išdirbau aštuonerius metus, likvidavau Traupio žemės ūkio bendrovę, – prisimena Algis. – Kai nariai nutarė likviduoti, tai buvo kruvinas darbas – dieną naktį tvarkiau popierius. Visus dokumentus sutvarkiau, pristaciau į Anykščių archyvus ir iki dabar žmonėms žiūriu tiesiai į akis, manęs niekas nekeikia – kam reikia kokių dokumentų – ar dėl pensijos, ar neįgalumo – viską randa archyve. Ištvėriau iki galo, nors buvo labai sunku, ypač kai reikėjo dalytis turtą. Bet viską sąžiningai išdalijau. Net mama bardavosi, kad išprotėsiu, kad eičiau miegoti, bet viską norėjau padaryti tinkamai. Save laikau teisingu, nors kartais susinervinu, pasakau negerą žodį. Bet visada atsiprašau.

Dešimt metų dirbau Traupio kultūros namų direktoriumi. Kai užsidarė bendrovė, man pasiūlė šį darbą. Anykščių Kultūros centro direktorė Dijana Petrokaitė sakydavo, kad su J. Savickiene esame geras duetas. Dirbti sekėsi ir šį darbą.“

Šeimnininkės neieško

A. Grimža šiuo metu gyvena vienas:

prieš trejus metus palaidojęs 99-erių metų sulaukusią mamą, traupietis prisipažįsta, kad kartais būna ilgu.

„Mano mama labai tikėjosi sulaukti 100 metų, vis klausinėdavo, ar dar ne šimtas. Bet ištikio insultas, su mama buvo geriau. Turiu brolių ir seserį. Vyriausiasis brolis yra miręs. Mus, keturis vaikus, mama viena užaugino, tėvas žuvo pokario metais partizaninėje kovoje.“

Paklaustas, ar ne lengviau būtų buitimi dalytis su gyvenimo drauge, A. Grimža nė nesuabejojo: „Gyvenu vienas, bet nesu vienišas. Labai daug bendrauju, turiu labai gerus kaimynus. Mano toks amžius, kad nieko nesinori ieškoti... Esu išsiskyres, bet esu ištikimas Santuokos sakramentui ir jo nenoriu laužyti. Šventajame Rašte yra pasakyta: kas atleidžia savo žmoną ir susideda su kita, jis svetimauja. Prieš Dievą prisiekus, ji yra tavo tikroji žmona. Ir mano sūnus toks – jis yra pasakęs, kad, jei, neduok Dieve, išsiskirčiau, aš taip pat daryčiau, kaip ir tu – gyvenčiau vienas.“

Mano sūnus gyvena Anglijoje, o marti su anūke gimnaziste – Panevėžyje. Mano marti labai gera – visko priveža, nors ir pats galiu nusipirkti.

Tikiu likimu, tikrai mūsų gyvenime viskas yra sudėliota“, – neabejojo traupietis Antanas Grimža.

prospektas

Kodėl vieni žmonės, net ir išėję į pensiją, negali nusėdėti vietoje, imasi įvairių veiklų, o kiti nieko neveikia?

Jolanta Mačiulienė, Ignalinos r. Linkmenų kaimo bendruomenės pirmininkė:

„Manau, kad viskas priklauso nuo žmogaus. Tie, kurie užsisėdi, galbūt neturi bendraminčių, neturi patrauklios veiklos. Mūsų gyvenvietėje yra irgi veiklių žmonių, viskas priklauso nuo mūsų pačių, kiek ir ką norime bei galime veikti.“

Kazimieras Karalius, Molėtų progimnazijos direktorius:

„Visi žmonės skiriasi: skirtingai auklėti ir skirtingose šeimose užaugę, vis kitokioje kultūroje gyvenę. Gyvenimiškos nuostatos susiformuoja nuo vaikystės, stebint, kas, kur aplinkui vyksta ir kaip tai vertinama. Todėl natūralu, kad šeimose, kuriose buvo įprasta, siekiant kažką turėti, stengtis daryti, veikti, o ne ištiesus ranką vaikščioti ir zirzti, todėl žmonės, atėję iš tokios aplinkos, daug ir veikia. O tie, kurie gyvena iš pašalpy ir nori, kad kažkas viską ant lėkštutės atneštų ir viskuo pasirūpintų, jie nieko ir nedaro.“

Ne valstybė turi tave kurti. Pats turi gyventi, daryti, veikti, kad būtum reikalingas savo šaliai, savo kraštui, ir, galų gale, pats sau. Kad kurtum pridėtinę vertę.

Aš pats turiu laisvo laiko labai mažai. Man nuo vaikystės yra susiformavusios tokios nuolatinės veiklos nuostatos, visuomet mačiau dirbančius tėvus, dirbančią aplinką, atitinkamai toks užaugau ir aš. Nuobodžiauti nėra kada.“

Giedrė Eimutienė, Utenos r. Daugailių seniūnijos seniūnė:

„Mano nuomone, tai yra žmogaus socialumas, noras bendrauti ir noras daryti gera. Galbūt tokie žmonės yra labai visuomeniški, turi sveikatos, noro bendradarbiauti ir prisidėti prie įvairių veiklų, galbūt net pasiaukoti. Tai, sakyčiau, labai sveikintinas reiškinys ir gražus žmogaus gyvenimo būdas.“

Žmonės labai įvairiai vertina istoriją: anksčiau jie daug dirbdavo iš pareigos, be jokio atlygio. Dabar labai populiarūs savanorystė. Nors... Labai populiaru: ir už kiekvieną darbą gauti ar net reikalauti pinigų.“

Ką Molėtai darys su laimės paukščiu?

... Vidmantas Šmigelskas >

Visų šalies savivaldybių vadovai bent kartą per metus pasigiria apie rajonui ar miestui gresiančias investicijas. Sako: „Na, dabar tai jau bus“. Tvirtina: „Rietavas (Širvintos, Skuodas, Ukmergė...) po dvejų metų taps Naujaisiais Vasiukais, gyventojų skaičius augs, paslaugos gerės, vaikų bus tiek, jog juos vadinsime ne vardais, o numeriais.“ Paskui pažada užsimiršta, investicijos, jeigu jos ir ateina, paaiškėja nebuvusios jau tokios ir vertingos.

Sakoma, jog egzistuoja melas, didelis melas ir statistika. Tačiau geresnio įrankio mūsų inventorizacijai nei statistika nėra sugalvota. Lietuvos statistikos departamento duomenimis, 2021 metais Utenos rajone gyveno 37,1 tūkst. gyventojų, Anykščių rajone - 22,6, Visagino savivaldybėje - 18,1, Molėtų rajone - 16,8, Zarasų rajone 14,6, Ignalinos rajone - 14,1 tūkst. gyventojų. Stabiliai nykstante, traukiamės. Net pramoninė Utena, kuri išsvengė didžiųjų įmonių griūties, nepriklausomybės metais prarado trečdalį gyventojų.

Pirmąjį praėjusį metų ketvirtį (vėlgi to paties statistikos departamento duomenimis) vidutinė alga „į rankas“ Lietuvoje buvo 966 eurai, Vilniuje - 1092 eurai. Visaginė vidutinė alga siekė 899 eurus, Utenos rajone - 853, Molėtų rajone - 784, Anykščių rajone - 780, Ignalinos rajone - 750, Zarasų rajone - 698 eurus.

Molėtų rajone 2021 metais gyveno 6,6 tūkst. dirbančiųjų. Šį skaičių padauginus iš algos vidurkio išeina 5 milijonai. Rudenį Molėtuose atsidarys „Teltonikos“ gamykla, kurioje dirbs 500 žmonių. „Teltonikos“ savininko, molėtiškio Arvydo Paukščio teigimu, Lietuvoje („Teltonika“ veikia ir užsienyje) jo įmonės darbuotojų algų vidurkis - 4 tūkst. eurų. KETURI TŪKSTANČIAI, Karlai! Molėtų „teltonikiečiai“ per mėnesį iš viso uždirbs 2 ml. eurų. Arba du septintadalius visų Molėtų pinigų. Čia įskaičiuojant gydytojus, mokytojus ir net seniūnus.

Tokia žmonių ir pinigų injekcija galėtų pakelti Molėtus. Ir šiaip Molėtai, palyginti su tokio paties dydžio Ignalina ir Zarasais, tarp dviejų paskutinių gyventojų surašymų nyko mažiausiai, molėtiškių pajamos kiek didesnės nei minėtų rajonų gyventojų. Bet už tai, matyt, ačiū Vilniui. Šešiasdešimt kilometrų, nors ir amžinai remontuojama „betonke“, nėra varginantis atstumas. Molėtai - tarytum sostinės miegamasis rajonas, bet drauge ir nebloga vieta atvažiuoti čia numirti.

Jeigu būdamas Molėtuose „biški“ pradėsi mirti, tikėtina, tai užbaigsi sėkmingiau nei Vilniuje. Prieš penketą

metų buvo nutikusi plačiai aprašyta istorija, kaip Seimo narys Jurgis Razma, Molėtų rajone susižalojęs, skubios pagalbos vietinėje ligoninėje negavo ir jo gyvybę išgelbėjo tik kolegė politikė Irena Degutienė, kuri yra ir medikė, todėl žinojo, kam į Santaras paskambinti. Na, bet ne kiekvienas, net ir politikas, skubiai susiorganizuos reanimobilį.

„Teltonikiečiai“ jauni, - dzin jiems ta ligoninė. Siekiant, kad jie kurtųsi Molėtuose, reikia kokybiško ikimokyklinio, priešmokyklinio, mokyklinio, popamokinio ugdymo. Taip pat reikia vietų (daug ir įvairių), kur jie galėtų išleisti tuos savo keturis tūkstančius. Dideli pinigai. Vien šalia gamyklos pastato stovinčioje „Maximoje“ ir žuvies kioske tiek neišleisi.

Net jeigu A.Paukštys įdarbins ne 500, o 400 asmenų ir mokės jiems ne 4, o 3 tūkstančius, jis šansą Molėtams bus davęs. Molėtų meras Saulius Jauneika pasigavo savo laimės paukštį. Dabar jį reikia laikyti šiltai ir nuolat lesinti. Žiūrėk, tada ir visa gervių virtinė nusileis į Molėtų pievas.

„Teltonikoje“ įsidarbino ir šiek tiek molėtiškių. Ir tai gerai. Tačiau dar smagiau būtų, jeigu „betonkės“ apkrovimas, Molėtuose pradėjus veikti „Teltonikos“ gamyklai, stipriai neišaugtų, kad „įsimolėtintų“ „teltonikiečiai“ ir, skaitydamas Lietuvos statistikos departamento suvestines, didžiuočiausi, kad ir aš - iš Malėtų!

iš pirmų lūpų

Beždžionių raupais žmogus nuo žmogaus užsikrečia retai

Pasaulyje plinta naujas virusas – beždžionių raupai. Apie šio viruso sukeliamus negalavimus bei

profilaktiką klausimus pateikė Nacionalinio visuomenės sveikatos centro Užkrečiamųjų ligų valdymo skyriaus patarėjai Rasai Liausėdienei.

- Kokiais būdais galima užsikrėsti beždžionių raupais?

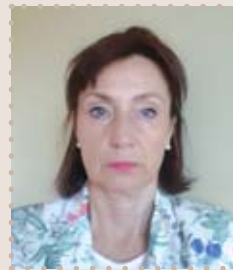
- Beždžionių raupais užsikrečiama įkandus gyvūnui, tiesioginiu sąlyčiu metu su infekuoto gyvūno krauju, kūno skysčiais arba per odos/gleivinių pažeidimus. Beždžionių raupai nėra lengvai plintanti infekcija. Žmogus nuo žmogaus užsikrečia retai. Užsikrėsti galima tiesioginiu sąlyčiu metu per sergančio žmogaus kūno skysčius (kraują, pūlius), per odos pažeidimus, taip pat per virusu užkrėstą aplinką, pavyzdžiui, per sergančio žmogaus naudotą patalynę, rūbus. Galimas užsikrėtimas beždžionių raupais nuo sergančio žmogaus ilgiau artimai bendraujant, kvėpuojant veidas į veidą, t.y. per kvėpavimo takų lašelius. Taip pat galima užsikrėsti seksualinio kontakto metu (bučiuojantis, liečiantis, turint lytinių santykių).

- Kokie yra šios ligos simptomai?

- Beždžionių raupai prasideda staigiai, pasireiškia karščiavimu (>38,5°C), galvos, raumenų skausmais, padidėjusiais limfmazgiais, energijos stoka. Po trijų dienų nuo ligos simptomų pradžios sumažėja temperatūra ir išsivysto bėrimas, kuris progresuoja pereidamas įvairias stadijas: makules, papules, vezikules, pustules, šašus. Bėrimas dažnai prasideda veido srityje, vėliau plinta į liemenį ir į visą kūną.

- Kokių profilaktinių priemonių imtis, kad būtų išvengta beždžionių raupų?

- Siekiant išvengti užsikrėtimo nuo sergančio žmogaus, rekomenduojama vengti artimo sąlyčio su asmeniu, kuriam įtariami arba patvirtinti beždžionių raupai, vengti sąlyčio su ligonio daiktais, susilaikyti nuo lytinių santykių, net ir saugių (prezervatyvų naudojimas negali užtikrinti visiškos apsaugos nuo beždžionių raupų viruso perdavimo), laikytis rankų higienos. Slaugant ligonį dėvėti pirštines ir apsauginę aprangą, plauti rankas po sąlyčio su ligoniu. Nustačius beždžionių raupų atvejį, rekomenduojama išaiškinti visus sąlytį turėjusius asmenis ir informuoti juos, kad stebėtų savo sveikatos būklę 21 dieną.

Zaraso saloje atidaryta Kupolė

Zarasų rajono savivaldybės nuotr.

Gegužės pabaigoje Zaraso ežero Didžiosios salos Mažajame slėnyje, senosios estrados vietoje, atidaryta Kupolė.

Pastatą projektavo architekto Šarūno Kiaunės kūrybos studija. Šis architektas projektavo ir Zarasų apžvalgos ratą.

Saloje pastatytas kupolo formos požeminis pastatas, 88 kvadratinį metrų betoninė aikštelė, 70-ies suolų amfiteatras su 113 kv. m ploto scena. Projektas iš stiklo ir betono, minimalistinis. Požeminiame estrados pastate įrengta renginių erdvė, pagalbinės patalpos. Projektui 420 tūkst. eurų skyrė Europos Sąjunga, o 169 tūkst. 200 eurų - Zarasų rajono savivaldybė. Rangos darbus atliko UAB „Vidista“ iš Utenos.

Utenoje bus krematoriumas

Utenoje, Pramonės g. 27A, ketinama statyti 680 kv.m ploto krematoriumą. Krematoriumą statys privatininkai – UAB „Amenus“.

Poveikio aplinkai vertinime nurodoma: „Planuojama ūkinė veikla visuomenės sveikatai neigiamo poveikio neturės. Planuojamos ūkinės veiklos metu galimas vietinis triukšmo ir aplinkos oro taršos padidėjimas dėl automobilių transporto manevravimo teritorijoje bei veiklos technologinio proceso.“

Utenos krematoriume dirbs 4 darbuotojai.

Mokyklo senelių namai

Utenos rajono Tauragnų miestelyje, jau dešimtmetį tuščiamo stovėjusiame buvusios mokyklos pastate, įrengiami senelių namai.

2 tūkst.kv.m pastatą įsigijo verslininkas Žydrūnas Eimutis. Planuojama, kad 2023 metų pradžioje čia jau galės įsikelti naujieji gyventojai – bent 90 senjorų, kuriems reikalinga globa ir priežiūra.

Ž.Eimutis 2014 metais senelių namus yra atidaręs Švenčionių rajono Adučiškio miestelyje. Čia senelių namai įrengti buvusios apleistos parduotuvės patalpose. Adučiškio senelių namuose dirba beveik 50 darbuotojų, kurie prižiūri 120 senyvo amžiaus žmonių.

Utena „komitetinasi“

Utenos rajono vicemeras Vitalijus Šeršniovas pranešė, kad traukiasi iš Darbo partijos.

Prieš praėjusius savivaldos rinkimus į komitetą „Kartu už Utenos kraštą“ mutavo Utenos liberalai. Marijaus Kaukėno vadovaujamas komitetas rinkimuose laimėjo 5 mandatus. V.Šeršniovo „darbiečiai“ gavo vieną mandatą, bet jis lėmė, kas taryboje turės daugumą, ir politikas išsiderėjo vicemero postą. Tikėtina, jog V.Šeršniovas nusprendė, jog jam būti nepartiniu šį kartą bus politiškai naudingiau. M.Kaukėnas į 2023-ųjų metų savivaldos rinkimus taip pat vėl eis su rinkimų komitetu.

Molėtuose statys daugiabučius

Kitais metais Molėtuose, Liepų kvartale, bus pradėti statyti 4 daugiabučiai namai, kuriuose bus po 16 butų. Įsigyti butą senos statybos name Molėtuose yra sudėtinga. Viename skelbimų portale radome tris Molėtuose parduodamus butus. Už 1 kv.m prašoma nuo 1536 iki 2036 eurų. Utenoje, regiono centre, butai yra pigesni.

Molėtuose pradeda veikti „Teltonikos“ gamykla, kurioje sukurta 500 darbo vietų. Pasak Molėtų rajono mero Sauliaus Jauneikos, jau ir iki „Teltonikos“ atėjimo butai Molėtuose buvo deficitas, o dabar gyvenamojo ploto poreikis dar labiau išaugo.

Sunaikino brakonierių turtą

Liepos mėnesį Aplinkos apsaugos departamento Utenos gyvosios gamtos apsaugos inspekcijos ir Vilniaus administracinių bylų nagrinėjimo skyriaus pareigūnai atliekų tvarkytojams perdavė sunaikinti daugiau nei 370 konfiskuotų neteisėtos žvejybos ir medžioklės įrankių.

Atliekų tvarkytojui perduoti 99 tinklai, 5 medinės valtys, 144 ežerinės gaudyklės, 5 ungurinės gaudyklės, 33 bučiai, 50 palaidinių, 16 vielos strypų, 4 meškerės, 5 vėliavėlės, 8 skrituliai, 2 ledo grąžtai, peikena, 2 sąspatai. Pripažįstami atliekomis tokie daiktai, kurių naudojimas ir apyvarta uždrausta.

Virginijui Stroliai, Anykščių krašto garbės ambasadoriui Ukrainoje, už rūpestingumą. Prasidėjus karui V.Stroliai iš Ukrainos, kurioje turi knygų leidybos verslą, grįžo į gimtuosius Anykščius. Jis nuolat rūpinasi Anykščiuose apsigyvenusiais pabėgėliais.

UAB „European Energy Lithuania“, vėjo elektrinių šalia Staškūniškio (Anykščių raj.) savininkams, už ilgą išeičių elektrinė tebeguli, o likusios 8 iki šiol negamina elektros.

Arvydai Paukščiui, molėtiškiui, „Teltonikos“ įmonių grupės vadovui, už investicijas į savo kraštą. „Teltonika“ į gamyklos statybas Molėtuose investavo 34 mln. eurų, 1,5 mln. eurų skyrė Molėtų bažnyčios rekonstrukcijai. Molėtiškiai mėcenatą įvertino, jis tapo šių metų Molėtų garbės piliečiu.

Dr.Dariui Liutikui, VŠĮ „Aukštaitijos siaurasis geležinkelis“ direktoriui, už užkurtą pirtį. Vasarą „Siaurukas“ pradėjo teikti naują pramogą – pasivažinėjimą traukinuko vagonė-pirtyje. Tikėtina, kad vagonas – pirtis yra unikalus, vienintelis toks pasaulyje.

Zarasiškiai mūru stoja už gydytoją

Zarasų rajono Pirminės sveikatos priežiūros centro (PSPC) direktoriui Audroniui Barisevičiui iš darbo atleidus šeimos gydytoją Virginijų Smalskį kilo zarasiškių pasipiktinimo banga. „Facebook“-e paskelbta šimtai V.Smalskį ginančių komentarų, o peticijos.lt rinkti gyventojų, reikalaujančių grąžinti gydytoją į darbą, parašai.

Rugsėjo pradžioje pasirašiusiųjų peticiją skaičius artėjo prie tūkstančio.

Zarasų rajono savivaldybės meras Nikolajus Gusevas sudarė darbo grupę, kuri aiškino situaciją Zarasų PSPC. Po darbo grupės išvadų savivaldybės administracija išplatino pranešimą, kad situacija PSPC nenormali, o V.Smalskis turi būti grąžintas į darbą. V.Smalskis yra ir Visagino PSPC direktorius. Dėl to zarasiškiai masiškai persirašinėjo į Visagino PSPC.

Palūšės bažnyčioje aptiko lobių

Ignalinos rajone, Palūšės bažnyčioje, šią vasarą prieš restauraciją buvo atliekama sienų ir lubų tapybos ekspertizė.

Ekspertai rado itin vertingus 18 a. tapybos darbus. Bažnyčios lubų tapybą slepia apie 1960 metus užkaltos lentos, o sienų – keli dažų sluoksniai, tačiau, pasak restauratoriaus Aidono Valkiūno, tai pasitarnavo kaip savotiška apsauga. Apie vertingą sienų tapybą bažnyčioje buvo žinoma prieš kelis dešimtmečius, kai ekspertizės metu buvo atvertas tapybos lopinėlis. Pasak Ignalinos savivaldybės atstovų, aiškėja dalykai, apie kuriuos restauratoriai kol kas dar nenori kalbėti ir net neviešina atradimų nuotraukų.

Palūšės šv. Juozapo bažnyčia su varpine yra vienas vertingiausių bei seniausių medinių liaudies architektūros ansamblių, liaudiškojo medinio baroko pavyzdys.

Į bankomatą - griūvančiais laiptais

Kurortinės teritorijos statuso siekiantys Molėtai jau daugelį metų gąsdina „Swedbank“ klientus.

Norėdami pasiekti šio banko bankomatą, žmonės turi įveikti sulūžusius laiptus, o jais kopiant tenka klupinėti, nes kojos kliūva už ištrupėjusių plytelių. Vietiniai gyventojai su tokiomis kliūtėmis jau seniai susitaukę, tačiau į Molėtus užsukantys turistai kraipo galvas ir svarsto, kas nutiko – ar savivaldybė nemato, kas dedasi jos pašonėje, ar vienas pagrindinių bankų susidūrė su pinigų trūkumu?

AF susisiekė su Molėtų rajono savivaldybe ir teiravosi, kas daroma, kad „Swedbank“ priegos bent jau nebūtų panašios į karo krečiamą Ukrainą.

„Pastatas priklausė „Swedbankui“, uždarius Molėtų skyrių, jis buvo pardavinėjamas. „Swedbank“ jau nebebuvo suinteresuotas statinio remontu. Šį mėnesį (rugpjūtį, - red.pastaba) 60 proc. pastato tapo fizinio asmens nuosavybe, o 40 proc. pastato dar neparduota. Savivaldybės administracija imsis veiksmų, jei naujieji savininkai neremontuos pastato“, - informavo Molėtų rajono savivaldybės Statybos ir žemės ūkio skyriaus vyr. specialistė Lilija Krivičienė.

„Situacija mums yra žinoma. Šiuo metu kompetentingos įmonės apžiūri šį objektą Molėtuose – laiptai ir aikštelė artimiausiu metu bus sutvarkytos“, - AF pažadėjo ir „Swedbank“ atstovas spaudai Saulius Abraškevičius.

Iniciatyvos „Surink Lietuvą“ duomenimis, Molėtai yra vienas iš Lietuvos miestų, kuriame fiksuojamas turistų skaičiaus augimas.

Sunaikinta daugiau nei 1 tona nelegalaus alkoholio

Birželį Utenos rajone Utenos apskrities vyriausiojo policijos komisariato darbuotojai sunaikino daugiau nei toną nelegalaus alkoholio, kuris prieš dvejus metus buvo aptiktas nelegaliame „fabrikelyje“ Vilniaus rajone.

Sunaikinta apie 600 vnt. nelegalaus alkoholio, fasuoto vieno litro talpos buteliuose, taip pat 40 vnt. plastikiniuose 20 litrų talpos induose buvusio bespalvio skysčio, skleidžiančio alkoholio kvapą, apie 90 vnt. stikliniuose 0,5 litro buteliuose fasuoto rudos spalvos skysčio. Išpiltas ir kartoninėse pakuotėse buvęs skystis. Taip pat sunaikinti naminės degtinės, brendžio, alaus, sidro, vyno kiekiai.

Nelegalaus alkoholio naikinimo procedūroje dalyvavo komisija iš Valstybinės mokesčių inspekcijos, Vilniaus teritorinės muitinės, Kuktiškių seniūnijos.

Gal geriau kiti vaikai tegul eina į šias pamokas...

Agnė Bilotaitė, Vidaus reikalų ministrė, apie pamokas:

„Beveik trys dešimtmečiai ramaus gyvenimo neišmokė tiek, kiek pastarieji dveji metai.“

Gal vengia anšlago?

Ligitas Kernagis, politikas ir atlikėjas, apie Anykščių rajone įsikūrusią stovyklą, kurios dalis vadovų homoseksualūs:

„Tegul iš karto viešina, kad tai - LGBT stovykla, ir žmonės tuomet nuspręs, ar į ją važiuoti, ar nevažiuoti.“

Nulis skaitmens priekyje ir jo gale turi visiškai kitokią vertę...

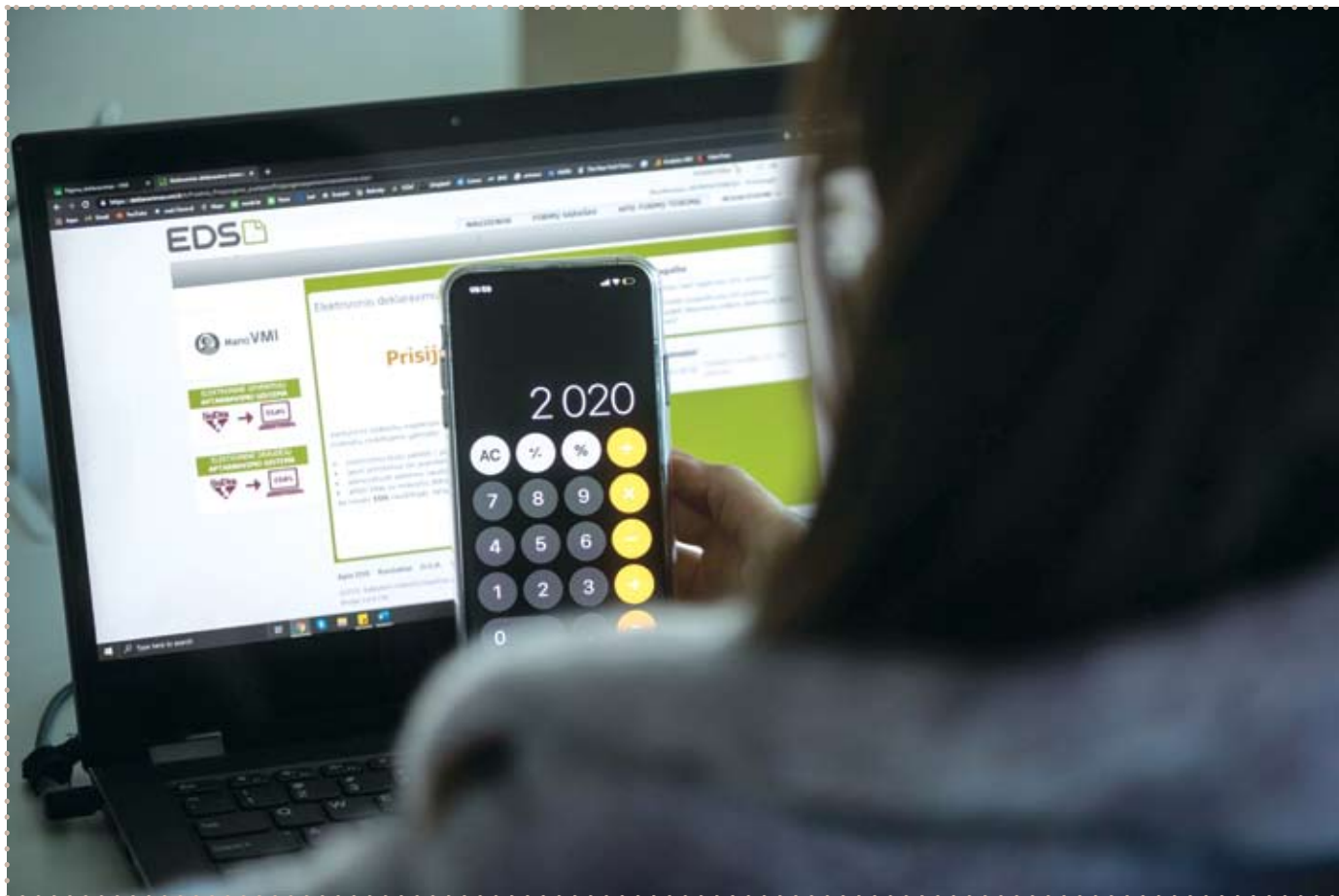
Lukas Pakeltis, turtingiausias Utenos regiono politikas, apie tai, kaip staiga praturtėjo:

„Keitėsi mano akcijų valdymo struktūra, reikėjo iš naujo įsivertinti akcijų paketą.“

Politikų deklaracijos: gydytojai turtingesni už daugelį verslininkų

BNS Žygmanto Gedvilos nuotr.

► Kiekvienais metais pajamų ir turto deklaracijas pateikia visi 138 Utenos regiono savivaldybių tarybų nariai.

Utenos regiono savivaldybių tarybose dirba keturi milijonieriai. Du iš jų yra anykštėnai, po vieną milijonierių yra Molėtų ir Zarasų rajonų tarybose. Didesnį nei milijono eurų turtą deklaravo ir Molėtų-Širvintų apygardoje išrinktas Seimo narys, Regionų partijos pirmininkas Jonas Pinskus.

... Vidmantas Šmigelskas ►

Lyderio turtas išaugo atlikus akcijų perversinimą

Pagal Valstybinei mokesčių inspekcijai pateiktas turto deklaracijas už 2021-uosius metus, turtingiausiai

Utenos regiono politikų viršūnėje - Anykščių rajono tarybos narys, UAB „ESSPO“ vadovas ir savininkas, liberalas, 37-erių metų Lukas Pakeltis. Jo deklaruoto turto vertė - 2 mln. 54 tūkst. eurų. Didžiąją dalį L.Pakelčio turto sudaro jo valdomos akcijos, kurios įvertintos 1 mln. 652 tūkst. eurų.

Dar pernai L.Pakeltis tarp regiono politikų turimo turto atžvilgiu buvo stiprus vidutiniokas, deklaravęs vos 354 tūkst. eurų vertės turtą. „Aukštaitiškam formatui“ politikas ir verslininkas aiškino, kad jis stebuklingu būdu per metus nepraturtėjo. „Keitėsi mano akcijų valdymo struktūra, reikėjo iš naujo įsivertinti akcijų paketą. Manau, jog, jeigu kiti politikai tą patį padarytų, aš nebebūčiau turtingiausias“, - kalbėjo

L.Pakeltis.

UAB „ESSPO“ - L.Pakelčio tėčio Kęstučio Pakelčio įkurta įmonė. K.Pakelčiui mirus, Lukas dar buvo paauglys. Kurį laiką UAB„ESSPO“ kontroliavo įmonės įkūrėjo verslo partneris Virginijus Petronis. Po studijų L.Pakeltis grįžo į Anykščius, įsiliejo į tėčio įkurtą įmonę ir išplėtojo šeimos verslą. Pagrindinės UAB„ESSPO“ veiklos kryptys - prekyba ledo tirpikliais oro uostų lėktuvų kiliminošileidimo takams bei prekyba mediena.

L.Pakeltis Anykščių rajono taryboje dirba jau trečią kadenciją.

Molėtų milijonierius į politiką nesiveržė

Antrąją vietą turtingiausių regiono politikų sąrašė užima molėtiškis, 64-erių metų Raimondas Gražys, į šios savivaldybės tarybą išrinktas pagal Tėvynės sąjungos - Lietuvos krikščionių demokratų sąrašą.

► *Turtingiausias tarp Utenos regiono merų - Visagino savivaldybės meras Erialdas Galaguz.*

UAB „Hoda“ vadovas ir savininkas R.Gražys deklaravo 1 mln. 753 tūkst. eurų vertės turį.

Jis deklaravo beveik 900 tūkst. eurų vertės „kitus vertybinius popierius“ ir beveik 370 tūkst. eurų santaupų.

Dirbinių iš plastiko gamybos įmonė „Hoda“ yra stiprus žaidėjas Molėtų darbo rinkoje. Verbiškėse (Suginčių sen.) įkurtoje gamykloje dirba 185 žmonės. Gražio šeima valdo ir Rygoje veikiančią plastiko gaminių įmonę „Hoda Lv“ bei per UAB „Hoda“ - Alantos agrofirmą.

„Hoda“ yra tapusi Gražių šeimos verslu: įmonėje dirba ir jo sūnus bei dukra.

Anksčiau politinėje veikloje aktyviai nedalyvavęs R.Gražys, „Aukštaitiško formato“ paklaustas, kam jam dabar prireikė politikos, šyptelėjo: „Man tai jos visai nereikėjo, bet būsimasis meras (Saulius Jauneika - aut.past.) paprašė, ir aš sutikau.“ Verslininkas dėstė, kad Taryboje, kai sprendžiami rajonui svarbesni klausimai, jis išsako savo poziciją ir Molėtų valdžiai negaili patarimų.

Tikėtina, kad realiai būtent R.Gražys, o ne oficialią pirmąją vietą turtingiausių Utenos regiono politikų sąrašė užėmęs L.Pakeltis yra turtingiausias regiono politikas. Šalies žiniasklaida „Hodos“ akcijas vertina 10-12 mln. eurų.

Pasitraukė iš verslo

Zarasų profesinės mokyklos direktorė, šios savivaldybės tarybos narė, liberalė, 61-erių metų Nijolė

Guobienė, kalbėdama su „Aukštaitišku formatu“ dėstė, jog jos dabartinės pareigos nepadėjo uždirbti milijono. Šios politikės šeimos turtas įvertintas 1 mln. 673 tūkst. eurų, o turtingiausių regiono politikų sąrašė ji užima trečiąją vietą.

Didžiausias skaičius - 850 tūkst. eurų - įrašytas ties N.Guobienės deklaracijos eilute: „kitų Nekilnojamojo turto registre registruojamų patalpų, inžinerinių statinių vertė“. Beveik puse milijono įvertintas ir jos bei jos sutuoktinio vardu registruotas gyvenamasis būstas.

Pasak N.Guobienės, jos šeima valdė prekybos tinklą, o patalpos, kuriose įsikūrusios dvi Zarasų „Iki“ parduotuvės, ir dabar priklauso Guobiams, o „Iki“ yra tik patalpų nuomininkai.

N.Guobienė deklaravo, kad jos šeima yra suteikusi ir 153 tūkst. eurų vertės paskolų.

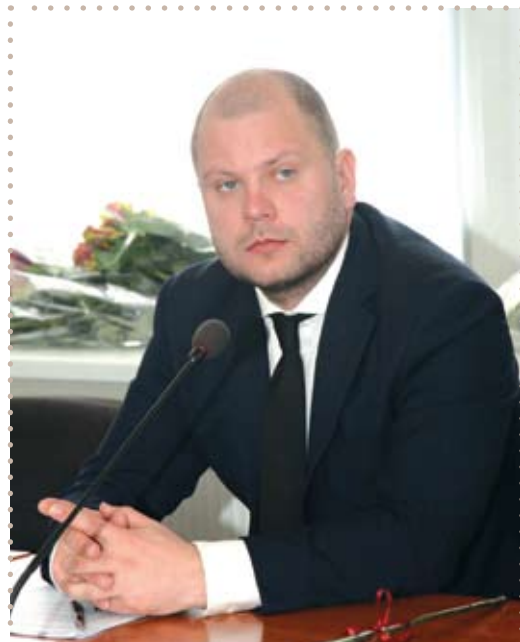
Tarp turtingųjų - ir ūkininkai

Ketvirtasis oficialus Utenos regiono savivaldybės tarybos narys milijonierius - anykštėnas ūkininkas, pagal „valstiečių“ sąrašą išrinktas Raimondas Balsys. Jo turto vertė, nurodyta deklaracijoje, - 1 mln. 419 tūkst. eurų. Tiesa, R.Balsys yra pasiskolinęs net 469 tūkst. eurų.

Sprendžiant pagal politikos deklaraciją, jis pernai už skolintus pinigų pirkė didelius žemės sklypus. Jo turimų žemės sklypų vertė per metus išaugo puse milijono - iki 953 tūkst. eurų. O paskola padidėjo 358 tūkst. eurų.

Utenos rajono tarybos narys, išrinktas pagal visuomeninio rinkimų komiteto sąrašą, UAB „Utenos prekyba“ direktorius ir akcininkas Robertas Miliuskas deklaravo 905 tūkst. eurų vertės turį. Jo valdomos didžiulio prekybos tinklo (keli prekybos centrai ir keliasdešimt mažų parduotuvių) akcijos įvertintos vos 57 tūkst. eurų. Didžiausią R.Miliausko turto dalį sudaro pinigai. Verslininkas yra deklaravęs 440 tūkst. eurų santaupų.

Nedaug iki milijono deklaracijoje trūksta ir zarasiškiui liberalui, ūkininkui Aurelijui Baniui. Jo deklaravęs turto vertė - 823 tūkst. eurų. Didžiąją šio politikos turto dalį sudaro žemė, kurios deklaravęs vertė - 547 tūkst. eurų.

► *Turtingiausių Utenos regiono politikų anykštėnas, liberalas Lukas Pakeltis tapo po to, kai iš naujo įsivertino valdomas akcijas.*

Savivaldybių valdžia nėra turtinga

Visų šešių Utenos regiono savivaldybių bei savivaldybių administracijų vadovai pateikė kuklias deklaracijas. Net 9-ųjų valdžios žmonių (iš 24) deklaravęs turto vertė nesiekia ir 100 tūkst. eurų. Solidžiausia Visagino mero, „valstiečio“ Erlando Galaguz deklaracija. Jo turtas įvertintas 468 tūkst. eurų. Beje, jis yra ir pats turtingiausias Visagino savivaldybės tarybos narys, vienintelis iš visaginiečių patekęs į turtingiausiųjų regiono politikų dvidešimtuką. E.Galaguz šeima deklaravo 120 tūkst. eurų vertės žemės sklypus, 60 tūkst. eurų vertės butą, 87 tūkst. eurų vertės namą, 89 tūkst. eurų vertės kitų statinių. Beje, viso Visagino mero turto parametrai jam ir sutuoktinei padalyti visiškai po lygiai, tačiau santaupų meras (21 tūkst. eurų) turi daugiau nei jo žmona (10 tūkst. eurų), o jo paskolos dalis (53 tūkst. eurų) mažesnė nei sutuoktinės (60 tūkst. eurų).

Iš regiono merų kukliausias Anykščių rajono vadovo, konservatoriaus Sigučio Obelevičiaus (47 tūkst. eurų) ir Zarasų rajono mero, socialdemokrato Nikolajaus Gusevo (41 tūkst. eurų) deklaracijos. Molėtų rajono mero, konservatoriaus Sauliaus Jauneikos deklaravęs turto vertė - 138 tūkst. eurų, Ignalinos rajono mero, socialdemokrato Justo Rasiko - 200 tūkst. eurų, Utenos rajono mero, socialdemokrato Alvydo Katino - 276 tūkst. eurų. Didžiąją dalį A.Katino šeimos turto sudaro santaupos - 216 tūkst. eurų. Per metus Utenos mero šeimos santaupos išaugo 122 tūkst. eurų.

► Anykštėnas ūkininkas, pagal valstiečių sąrašą išrinktas Raimondas Balsys valdo beveik milijono eurų vertės žemės sklypus.

Beje, Utenos rajono tarybos opozicijos lyderis, visuomeninio komiteto „Kartu už Utenos kraštą“ lyderis Marijus Kaukėnas per metus praturtėjo daugiau nei keturis kartus - nuo 61,5 tūkst. eurų, nurodytų deklaracijoje už 2020-uosius metus, iki 269 tūkst. eurų, nurodomų deklaracijoje už 2021-uosius.

Daugumos uteniškių deklaracijos solidžios

Nagrinėjant skirtingų Utenos regiono savivaldybių tarybų narių deklaracijas, kai kuriose iš jų galima įžvelgti bendrų tendencijų. Bent pusė Utenos rajono tarybos narių šiemet deklaravo ne mažesnę nei 200 tūkst. eurų vertės turtą. Regis, šioje savivaldybėje turėti turto nėra gėda.

Tiesa, į turtingiausiųjų Utenos regiono politikų dvidešimtuką pateko tik jau minėtas R.Miliauskas bei dar du uteniškiai, abu jie gydytojai: pagal visuomeninio komiteto sąrašą išrinktas Arvydas Paleckis (525 tūkst. eurų; 11 vt.) ir pagal „valstiečių“ sąrašą išrinktas Albinas Grincevičius (523 tūkst. eurų; 12 vt.). A.Paleckio šeima deklaravo 297 tūkst. eurų vertės gyvenamuosius būstus bei 158 tūkst. eurų santaupų. A.Grincevičiaus šeimos deklaracijoje nurodytos 253 tūkst. eurų santaupos bei 210 tūkst. eurų vertės gyvenamasis būstas.

Kai kur vis dar madinga būti vargšu

O Visagino savivaldybės taryboje

asmuo, deklaravęs 200 tūkst. eurų, jau laikytinas turtuoliu, nes tokių asmenų šios savivaldybės taryboje yra vos trys. Visagino savivaldybės tarybos narė, išrinkta pagal partijos „Tvarka ir teisingumas“ sąrašą, 61-erių Svetlana Babujeva deklaravo turinti 3 tūkst. eurų vertės žemės sklypą, 913 eurų santaupų ir 476 eurų paskolą. S.Babujeva, regis, yra pati neturtingiausia Utenos regiono savivaldybių tarybos narė. Dar keliu visaginiečių turtas siekia vos keliolika tūkstančių eurų.

Pakeitus rinkimų įstatymą ir į savivaldybių tarybas pradėjus rinkti aštuoniolikmečius, apytuštės tokių tarybos narių deklaracijos nestebina, bet paprastai ir jaunuoliai deklaruoja turintis keletą tūkstančių eurų santaupų. Pvz., uteniškė Eglė Zarankaitė deklaravo 14 tūkst. eurų santaupų, o anykštėnas Šarūnas Grigonis - beveik 9 tūkst. eurų vertės butą, 3,5 tūkst. eurų vertės automobilį ir 15 tūkst. eurų santaupų. Abu šie jaunieji konservatoriai rinkimų dieną dar buvo moksleiviai.

Ignaliniečiai kuklūs arba neturtingi beveik kaip visaginiečiai - tik 5 (iš 21) šios savivaldybės tarybos nariai deklaravo didesnę nei 200 tūkst. eurų vertės turtą. O dviejų politikų deklaracijose tik keliolikos tūkstančių vertės turtas.

Iš Ignalinos rajono tarybos narių turtu išsiskiria socialdemokratė, verslininkė Edita Brukštuvienė (554 tūkst. eurų; 9 vt. tarp Utenos regiono savivaldybių tarybų narių) ir „darbietis“, gydytojas, buvęs Ignalinos vicemeras Manfredas Žymantas (452 tūkst. eurų; 16 vt.). Esminė E.Brukštuvienės šeimos turto dalis yra 353 tūkst. eurų vertės akcijos. Šeima turi negrąžintą 254 tūkst. eurų paskolą.

M.Žymanto šeima deklaravo 130 tūkst. eurų vertės butą bei 174 tūkst. eurų vertės namą, bet turi 153 tūkst. eurų paskolą.

Turtingi molėtiškiai eina į rajono tarybą

Molėtų rajono tarybos narių, dirbančių jau ne pirmą kadenciją, deklaracijos yra labai skirtingos. Visi turtingieji molėtiškiai nors vieną kadenciją jau yra padirbėję taryboje. Tačiau,

► Molėtų - Širvintų apygardoje išrinktas Seimo narys, dabartinis Regionų partijos pirmininkas Jonas Pinskus valdo perpus didesnę turtą negu jo turi visi kiti su Utenos regionu susiję Seimo nariai.

žinia, į tarybą kandidatuoja ir paprasti mirtingieji. Bet, regis, Molėtuose būti dideliu vargšu nėra išskirtinė garbė.

Buvęs Molėtų rajono meras, buvęs UAB „Molesta“ vadovas Stasys Žvinys, išrinktas pagal visuomeninio komiteto sąrašą, deklaravo 781 tūkst. eurų vertės turtą (7 vt. tarp Utenos regiono savivaldybių tarybų narių), o pagal Lietuvos socialdemokratų darbo partijos sąrašą išrinkta Jolita Čimbarienė - 588 tūkst. eurų vertės turtą (8 vt.). Didžioji S.Žvinio turto dalis yra akcijos (405 tūkst. eurų vertės) bei santaupos (282 tūkst. eurų). Čimbarai (J.Čimbarienės vyras - buvęs Seimo narys Petras Čimbaras) deklaravo 266 tūkst. eurų santaupų.

Į turtingiausiųjų Utenos regiono savivaldybių tarybų narių dvidešimtuką pateko dar du Molėtų rajono tarybos nariai - pagal TS-LKD sąrašą išrinktas verslininkas Saulius Dirma (412 tūkst. eurų; 18 vt) bei visuomeninio rinkimų komiteto atstovas, VU profesorius, akademikas Vytautas Nekrošius (345 tūkst. eurų; 19 vt.). Svarbiausia S. Dirmos šeimos deklaracijų eilutė - santaupos, deklaruota 258 tūkst. eurų suma. V.Nekrošiaus šeimos namas įvertintas 150 tūkst. eurų. Ir jis, ir jo sutuoktinė deklaravo valdantys 39 tūkst. eurų vertės transporto priemones (arba vieną transporto priemonę, kurios vertė 78 tūkst. eurų).

Be minėtų Zarasų rajono tarybos narių - N.Guobienės ir A.Banio - į turtingiausiųjų Utenos regiono politikų dvidešimtuką patenka dar trys zarasiškiai: visuomeninio rinkimų komiteto atstovė, Valstybinės mokesčių inspekcijos darbuotoja Daiva Kelečienė (547 tūkst.; 10

► Molėtiškis, pagal TS-LKD sąrašą išrinktas UAB „Hoda“ savininkas Raimondas Gražys - visoje šalyje žinomas verslininkas.

ZARASŲ PROFESINĖ MOKYKLA

► Zarasų profesinės mokyklos direktorė, šios savivaldybės tarybos narė, liberalė Nijolė Guobienė kapitalą susikrovė, kai šeima turėjo mažmeninės prekybos verslą.

vt.), verslininkas, „valstietis“ Gintaris Petrėnas (478 tūkst.; 13 vt.) ir pagal visuomeninio komiteto sąrašą išrinktas Ignas Zavadskas (433 tūkst. eurų; 17 vt.). D.Kelečienės sutuoktinio vardu deklaruoti 142 tūkst. eurų vertės žemės sklypai. Kita solidi D.Kelečienės vyro deklaracijos grafa – „Kitų registruotinių daiktų, meno kūrinių ir juvelyrinių dirbinių vertė“, kurioje nurodyta 120 tūkst. eurų suma. Pastarojoje grafoje ir G.Petrėnas nurodė solidžią sumą - 216 tūkst. eurų. Šio politikos šeimos deklaracijoje nurodyta valdomos žemės vertė - 134 tūkst. eurų. G.Petrėno šeima turi 166 tūkst. eurų paskolą. Didžiausias I.Zavadsko šeimos turtas – santaupos: šeimos deklaruota suma - 213 tūkst. eurų.

Kiti zarasiškiai neišsiskiria nei didesniu turtu, nei ypatingu vargingumu. Buvęs Zarasų rajono meras, šios savivaldybės tarybos narys, Vidaus reikalų viceministras, konservatorius Arnoldas Abramavičius deklaravo 160 tūkst. eurų vertės turtą ir 99 tūkst. eurų negrąžintą paskolą. Beveik visas jo turtas yra 140 tūkst. eurų vertės butas. „Socialdarbietis“, buvęs kelių kadencijų Seimo narys Petras Papovas šeimos deklaracijoje nurodė, jog turimo turto vertė - 167 tūkst. eurų.

Du milijonieriai turi tiek, kiek likę 23 deputatai

Anykštėnas, verslininkas ir

ūkininkas, pagal LVŽS sąrašą išrinktas Vygantas Šližys deklaravo 470 tūkst. eurų turtą (14 vt. tarp Utenos regiono savivaldybių tarybų narių). Didžioji V.Šližio turto dalis - nekilnojamasis turtas ir santaupos. O jo valdomos akcijos ir pajai įvertintos mažiau nei 60 tūkst. eurų.

Pagal turtingumą tarp anykštėnų ketvirtas (regione - 20-tas) konservatorius, gydytojas Giedrutis Klimkevičius. Gydytojo deklaruoto turto vertė - 321 tūkst. eurų. Jis nurodė turįs 145 tūkst. eurų vertės namą ir 146 tūkst. eurų santaupų.

Vienu turtingiausių anykštėnų laikomas rajono tarybos narys, socialdemokratas Donatas Krikštaponis deklaracijoje nurodė valdąs 222 tūkst. eurų vertės turtą. Jis deklaravo turįs 108 tūkst. eurų santaupų ir 96 tūkst. eurų vertės butą.

Buvęs Anykščių rajono meras, pagal visuomeninio rinkimų komiteto sąrašą išrinktas Kęstutis Tubis deklaravo 243 tūkst. eurų vertės turtą. Jis kartu su sutuoktine valdo 113 tūkst. eurų vertės žemės sklypus bei 78 tūkst. eurų vertės namą.

Kaip jau anksčiau minėjome, du anykštėnai politikai - L.Pakeltis ir R.Balsys - yra oficialūs milijonieriai, o daugumos Anykščių tarybos narių deklaracijose nurodytas 100-200 tūkst. eurų vertės turtas. Susumavus 23 Anykščių rajono tarybos narių deklaruotą turtą, jis būtų mažesnis nei dviejų tarybos milijonierių, arba bent panašus.

Gydytojai mėgsta tikslumą...

Turtingiausių Utenos regiono savivaldybių tarybų narių dvidešimtuose (šešiose Utenos

Turtingiausi Utenos regiono savivaldybių tarybų nariai

1. Lukas Pakeltis - 2 054; Anykščiai, LRLS.
2. Raimondas Gražys - 1 753; Molėtai, TS – LKD.
3. Nijolė Guobienė - 1 673; Zarasai, LRLS.
4. Raimondas Balsys - 1 419; Anykščiai, LVŽS.
5. Robertas Miliauskas – 905; Utena, Visuomeninis rinkimų komitetas „Kartu už Utenos kraštą“.
6. Aurelijus Banys - 823; Zarasai, LRLS.
7. Stasys Žvinyns - 781; Molėtai, Visuomeninis rinkimų komitetas „Molėtai kartu“.
8. Jolita Čimbarienė - 588; Molėtai, LSDDP.
9. Edita Brukštuvienė – 554; Ignalina, LSDP.
10. Daiva Kelečienė – 547; Zarasai, Visuomeninis rinkimų komitetas „Švari savivalda“.
11. Arvydas Paleckis – 525; Utena, Visuomeninis rinkimų komitetas „Kartu už Utenos kraštą“.
12. Albinas Grincevičius – 523; Utena, LVŽS.
13. Gintaris Petrėnas – 478; Zarasai, LVŽS.
14. Vygantas Šližys- 470; Anykščiai, LVŽS.
15. Erlandas Galaguz - 468; Visaginas, LVŽS.
16. Manfredas Žymantas - 452; Ignalina, DP.
17. Ignas Zavadskas- 433; Zarasai, Visuomeninis rinkimų komitetas „Švari savivalda“.
18. Saulius Dirma – 412; Molėtai, TS –LKD.
19. Vytautas Nekrošius - 345; Molėtai, Visuomeninis rinkimų komitetas „Molėtai kartu“.
20. Giedrutis Klimkevičius – 321; Anykščiai, TS -LKD.

Pastabos:

1. Politiko šeimos turto deklaracijoje pateikta suma nurodoma tūkstančiais eurų.
2. Sutrumpinimai: LRLS - Lietuvos Respublikos liberalų sąjūdis, TS-LKD - Tėvynės sąjunga - Lietuvos krikščionys demokratai, LVŽS - Lietuvos valstiečių ir žaliųjų sąjunga, LSDDP - Lietuvos socialdemokratų darbo partija, LSDP - Lietuvos socialdemokratų partija, TT - partija „Tvarka ir teisingumas“, DP - Darbo partija.
3. Ignalinos rajono savivaldybės administracijos direktorės pavaduotojos Inos Gladkauskienės šeimos turto deklaracija už 2021 metus nėra pateikta. Ji šias pareigas pradėjo eiti tik 2021 metais.
4. Politikų partiškumas nurodytas toks, koks jis buvo rinkimų dienomis. Iki teksto rengimo partijas pakeitė per 10 regiono politikų.

regiono savivaldybių tarybose yra 138 nariai) yra po 5 Molėtų ir Zarasų, po 4 - Anykščių, po 3 - Utenos, po 2 - Ignalinos ir 1 Visagino tarybos narys. Didžioji dalis turtingiausių regiono politikų yra arba verslininkai, arba ūkininkai, arba minėta veikla užsiimančių asmenų sutuoktiniai.

Pagal partinę liniją daugiausia tarp turtingųjų yra visuomeninių komitetų atstovų (6) ir „valstiečių“ (5).

Tarp turtingiausių patenka ir vienas mokslininkas (akademikas V.Nekrošus), net keturi gydytojai. Tikėtina, kad gydytojai šios garbės nusipelnė ne tik dėl to, jog gerai uždirba, bet ir todėl, jog jų darbas reikalauja tikslumo, tad ir deklaracijas jie užpildė ne kaip pakliuvo.

Tik vienas Seimo narys pasiturintis

Utenos regiono apygardose išrinkti Seimo nariai, sprendžiant pagal deklaracijas, gyvena ne geriau nei vidutiniai Lietuvos piliečiai. Našios pietinėje apygardoje išrinktas „valstietis“ Gintautas Kinduryš deklaravo 155 tūkst. eurų vertės turtą, Našios šiaurinėje apygardoje išrinktas tos pačios partijos atstovas Algimantas Dumbrava - 164 tūkst. eurų turtą, konservatorius Edmundas Pupinis (Utenos apygarda) - 82 tūkst. eurų vertės turtą, anykštėnas, daugiamandatinių kandidatas Sergejus Jovaiša - 154 tūkst. eurų vertės turtą. Deltuvos šiaurinėje apygardoje išrinktas „valstietis“ Tomas Tomilinas nurodė, kad jo turto vertė - 97 tūkst. eurų, o negražintos paskolos dydis - 73 tūkst. eurų.

Tik Molėtų-Širvintų apygardoje išrinktas dabartinis Regionų partijos pirmininkas (per rinkimus jis atstovavo socialdemokratų darbo partijai) Jonas Pinskus Valstybinei mokesčių inspekcijai pateikė solidžią šeimos turto deklaraciją. Jis su žmona, Širvintų rajono mere Živile Pinskiuviene deklaravo turintys 422 tūkst. eurų santaupų, 262 tūkst. eurų vertės butą (arba butus) bei pusės milijono eurų vertės namą (arba namus). Bendra Pinskių deklaracijoje pateikta suma - 1 mln. 223 tūkst. eurų, arba perpus didesnė suma, negu visų kitų su mūsų regionu susijusių Seimo narių turtas kartu sudėjus.

Utenos regiono savivaldybių merų, vicemerų ir administracijos vadovų deklaruotas turtas

Visagino savivaldybė

Erlandas Galaguz, meras, - 468; LVŽS.
Aleksandra Grigienė, vicemerė, - 134; LVŽS.
Andrius Bukauskas, savivaldybės administracijos direktorius, - 31.
Julija Svidėnienė, savivaldybės administracijos direktoriaus pavaduotoja, - 25.

Anykščių rajonas

Sigitis Obelevičius, meras, - 47; TS-LKD.
Dainius Žiogelis, vicemerė, - 148; LSDP.
Ligita Kuliešaitė, administracijos direktorė, - 39.
Veneta Veršulytė, administracijos direktorės pavaduotoja, - 80.

Utenos rajonas

Alvydas Katinas, meras, - 276; LSDP.
Vitalijus Šeršniovas, vicemerė, - 61; DP.
Vidas Žvinys, administracijos direktorius, - 177.
Zita Ringelevičienė, administracijos direktoriaus pavaduotoja, - 279.

Molėtų rajonas

Saulius Jauneika, meras, - 138; TS-LKD.
Vaida Saugūnienė, vicemerė, - 36; TS-LKD.
Sigitas Žvinys, administracijos direktorius, - 159.
Steponas Šanteriovas, administracijos direktoriaus pavaduotojas, - 241.

Ignalinos rajonas

Justas Rasikas, meras, - 200; LSDP.
Juozas Rokas, vicemerė, - 113; TT.
Jūratė Balinskienė, administracijos direktorė, - 40.
Ina Gladkauskienė, administracijos direktoriaus pavaduotoja *

Zarasų rajonas

Nikolajus Gusevas, meras, - 41; LSDP.
Rimantas Jurevičius, vicemerė, -172; TS-LKD.
Benjamins Sakalauskas, administracijos direktorius, - 293.
Gediminas Gaidamavičius, administracijos direktoriaus pavaduotojas, - 166.

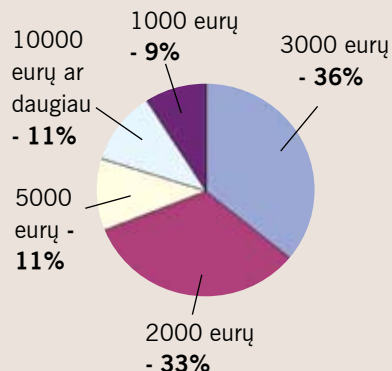
Utenos regione išrinktų Seimo narių deklaruotas turtas

Jonas Pinskus (Molėtų-Širvintų apygarda) -1 223; LSDDP.
Gintautas Kinduryš (Našios pietinė apygarda) - 155; LVŽS.
Algimantas Dumbrava (Našios šiaurinė apygarda) - 164; LVŽS.
Edmundas Pupinis (Utenos apygarda) - 82; TS-LKD.
Tomas Tomilinas (Deltuvos šiaurinė) - 97; LVŽS.
Sergejus Jovaiša (daugiamandatė apygarda) - 154; TS-LKD.

www.anyksta.lt

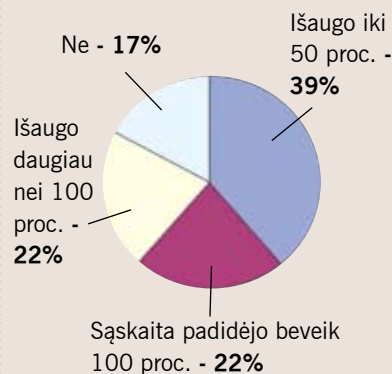
Kokia alga Jums užtikrintų orų gyvenimą?

(Balsavo 224 skaitytojai)

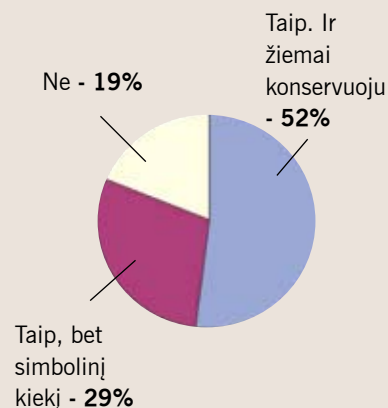
Ar išaugo Jūsų sąskaitos už elektrą?

(Balsavo 263 skaitytojai)

Ar auginate daržoves?

(Balsavo 128 skaitytojai)

Molėtai didina investicijų pagreitį ir kviečia į verslo forumą

Pastaraisiais metais Molėtų vardas žiniasklaidoje ir verslo užkulisiuose skambėjo itin dažnai, o krašto paveikslas keitėsi bei atsinaujino. Daugelio mintyse dabar Molėtų miestas ir rajonas – potencialių pokyčių kraštas. Laukdama pozityvaus Vyriausybės sprendimo dėl kurortinės teritorijos statuso suteikimo, Molėtų rajono savivaldybė spalio 28 d. kviečia į Molėtų verslo forumą „Investicijų proveržis įvyko: kas toliau?“

„Ženklus įdirbis, ryškėjantys rezultatai tampa stimulu ir atsakomybės ženklu nepaleisti pokyčių pagreičio. Norime apie visa tai kalbėti atvirai, diskutuoti su įvairių sričių profesionalais, investuotojais ir toliau domėtis – kuo galime būti patrauklūs verslui, kaip galime suteikti daugiau naudos savo krašto gyventojams, kaip dar efektyviau turėtume panaudoti mūsų krašto potencialą,“ – atvirauja Molėtų r. Savivaldybės meras Saulius Jauneika (nuotraukoje).

Nuo prekybos paslaugų oazės iki technologijų centro. Šalia magistralinio kelio Vilnius-Utena esanti miesto teritorija jau ne vienerius metus savivaldybės atstovų ir verslininkų vadinama „komerciniu koridoriumi“. Vienoje vietoje susitelkus paslaugų teikėjams, gamybos, technologijų įmonėms ir vis prisijungiant naujiems investuotojams, miesto prieigos tampa aktyviu verslo traukos tašku. Vien šiais metais čia duris atvėrė sodo, daržo ir miško technikos centras, statybų projektą parengė ir savo padalinį statyti ketina

vienas iš prekybos tinklų, rudenį veiklą pradės Teltonikos technologijų centras, miesto prieigose parengtas ir išnuomotas sklypas verslo investicijoms. Rajono savivaldybė tikisi, kad tai puikus startas komercinių ir kitų paskirčių objektų plėtrai viso magistralinio kelio, patenkančio į Molėtų rajoną, atkarpos zonoje. Laukiant magistralinio kelio rekonstrukcijos, rajono bendrajame plane pateikti sprendiniai išplečia verslo galimybes kurtis Molėtų rajone ir įgyvendinti savo idėjas nenuotolus nuo Vilniaus.

Kurortinės teritorijos statusas miestui – laimėjimas visam rajonui. Ekonomikos ir inovacijų ministerijai paskelbus apie svarstomą kurortinės teritorijos statuso suteikimą Molėtam, ministrės sprendimo tikimasi sulaukti rugsėjo mėnesio pabaigoje. Pasak S. Jauneikos, toks sprendimas taps tvirtu, oficialiu pagrindu įgyvendinti dar anksčiau suformuotą rajono – vieno patraukliausių darnaus turizmo kurortinių teritorijų Lietuvoje – viziją bei atkreipti poilsio industrijos, sveikatinimosi paslaugų teikėjų ir investuotojų dėmesį. Ilgą laiką vienu populiariausių Aukštaitijos poilsio centrų esantys Molėtai taip pagaliau įteisintų esamą situaciją.

Pastaruosius metus savivaldybės iniciatyva pradėtas įgyvendinti bei paskatintas ne vienas vietos sveikatinimo paslaugų bei infrastruktūros gerinimo projektas – baseino, pirmojo viešbučio mieste statybos, aktyvaus laisvalaikio erdvių, pėsčiųjų ir dviračių takų plėtra.

Atviri diskusijai. „Būdami nedidele savivaldybe tai galime išnaudoti kaip privalumą – daugiau dėmesio skirti čia ateinantiems, kraštu besidomintiems, ir gyventojams, ir investuotojams,“ – pasakoja S. Jauneika. – „Po proveržio telieka nesustoti augti.“ Sklypų bei pastatų nuoma, nekilnojamojo turto, mokesčių lengvatos ar pagalba paruošiant verslui reikalingą inžinerinę infrastruktūrą – akivaizdu, tokios pastangos nelieka nepastebėtos, tačiau kaip visa tai gerinti ir prisitaikyti prie besikeičiančio verslo rinkų reikia ir toliau diskutuoti. Tam atvira Molėtų rajono savivaldybė šį rudenį organizuoja pirmąjį verslo forumą Molėtuose. Tarp pranešėjų – Lietuvos banko, nekilnojamojo turto bei sveikatinimo paslaugų specialistai, kurie kartu su rajono savivaldybės atstovais, potencialiais investuotojais nagrinės šio rajono augimo galimybes.

ANYKŠČIŲ TURIZMAS NESUSTOJA – LAUKE RUDUO AR ŽIEMA

Nors voratinklių rasoje dar saulė juokias, bet vasara atsisveikindama jau pamojo. Lyg draugė tampa rudeninė dargana ar rudens gaiva. Ruduo įsibėgėja... Dažnam kyla klausimas – ką veikti? Kviečiame atvykti į Anykščius! Čia ištisus metus puikiai dera išskirtinės pramogos ir ramus poilsis, kultūrinės veiklos ir aktyvus turizmas. Anykščių krašto gamta – dar viena unikali dovana ir terapija Jums. Belieka pasirinkti, atvykti ir mėgautis! Anykščiai siūlo ir laukia visais metų laikais.

PAS KALĖDŲ SENELĮ VĒL KELIAUSIME KALĖDINIU SIAURUKU

VšĮ „Aukštaitijos siaurasis geležinkelis“ 2021 m. pirmą kartą Lietuvoje pakvietė visus sukurti Kalėdinę dvasiją sau ir savo artimiesiems, keliaujant pas Kalėdų senelį Kalėdiniu siauruku. Pasak organizatorių, unikali kelionė žėrinčiu siauruku atnešė daug džiaugsmo ir šventinės nuotaikos į visų keliaujančiųjų širdis.

„Kalėdinio siauruko idėją pristačiau kandidatuodamas į VšĮ „Aukštaitijos siaurasis geležinkelis“ vadovo pareigas ir džiaugiuosi, kad ši idėja tapo 2021 metų Kalėdinio stebuklo dalimi. Tikiu, kad šis renginys prisidės prie siaurojo geležinkelio žinomumo didinimo, šio techninio kultūros paveldo išsaugojimo, o svarbiausia, kad kalėdinės kelionės parveš į visų mūsų namus džiaugsmą, šypsenas ir kalėdinę nuotaiką“, - sakė VšĮ „Aukštaitijos siaurasis geležinkelis“ direktorius dr. Darius Liutikas.

Lietuvos Kalėdinis siaurukas ir 2022 m. metais veš iš Anykščių siaurojo geležinkelio stoties maršrutu Anykščiai –Troškūnai–Anykščiai bei iš Panevėžio siaurojo geležinkelio stoties.

Kalėdinės kelionės metu keliautojus pasitiks nuotaikingi nykštukai, lydėsiantys kelionėje pas Kalėdų senelį. Nykštukai padės parašyti Kalėdų seneliui laišką, o protmūšio metu papasakos visą tiesą apie Kalėdas ir Kalėdų senelį.

Nuvykę į Troškūnus keleiviai persikels į švytinčius požemius, kuriuose įsikūręs Kalėdų senelio kaimelis. Čia susitiks su Kalėdų seneliu, perduos jam savo rašytus laiškus, gamins eglutei žaisliukus, vaišinsis šilta arbata su sausainiais, žiūrės filmuką apie Kalėdų žvaigždę, kuri atkeliaus tiesiai iš kosmoso. Čia visų lauks staigmenos bei įsimintinas laikas.

Kelionė siauruku pas Kalėdų senelį skirta šeimoms, vaikų ar moksleivių grupėms, organizacijoms, kurioms paruošta atskira programa. Kelionės numatytos 2022 m. gruodžio – 2023 sausio mėnesiais.

Susikurkite Kalėdas, pilnas stebuklų!

ŽIEMOS PRAMOGOS ANT KALITOS KALNO

Pramogų ir sporto centre „Kalita“ galėsite lenktyniauti su vėju, leisdamiės rogučių trasa net iki 40 km per valandą greičiu. Čia pat mažųjų lankytojų laukia smagūs maži atrakcionai: ekskavatorius, sunkvežimis, automobiliai bei puiki žaidimų aikštelė. Pasiilgusiems sporto ir adrenalino, siūlome ne tik vasaros, bet ir žiemos pramogas.

Šaltuoju metų laiku Kalitos kalnas pritaikomas kalnų slidinėjimui. Sniego parke su atskiru keltuvu savo jėgas gali išbandyti ekstremalus snieglenčininkai ar patyrę slidininkai. Į Kalitos kalną kyla 5 keltuvai (atskiru keltuvu keliama tik vaikai ir pradedantieji). Neturite slidinėjimui reikalingo inventoriaus? Nestabdykite savęs – viską, ko reikia, galite išsinuomoti pramogų ir sporto centre „Kalita“. Kad laikas parke būtų praleistas turiningai ir saugiai, nepatyrusiems slidininkams perprasti slidinėjimo pagrindus padeda parke dirbantys profesionalūs instruktoriai. Slidinėjimo trasos tamsiuoju paros metu puikiai apšviečiamos. O atsipūsti ir sušilti prie arbatos puodelio galima čia pat įrengtoje lauko kavinėje ar slidininkų patogumui įrengtose šildomose patalpose lankytojų centre.

SAVAITGALIS KAIMO TURIZMO SODYBOJE

Basomis kojomis atsistoti ant rasotos žolės, vaikščioti rudens lapų nuklotais takais... Atverti langą miškui, įsileisti gaivaus pievų kvapo, pajusti gėrį, kurį drauge sukūrė gamta ir žmogus, – štai kas yra poilsis kaime. Atvykę į pasirinktą kaimo turizmo sodybą laiką praleisite nepamirštamai.

Kiekviena sodyba unikali savo gražiausiomis apylinkėmis, išskirtinė ūkio augintiniais, siūlomomis paslaugomis. Viskas, ko reikia maloniui poilsiui gamtoje, paruošta ir laukia Jūsų: pirtelė, maudynės ežere ar upėje, o gal norėsite ramiai pasimėgauti šiltu kubilu? Palankiomis oro sąlygomis džiugins surengta iškyla, vakarai prie kepsninės, nuostabūs saulėlydžiai... Šaltuoju metų laiku galima pasimėgauti ypatingomis paslaugomis, pavyzdžiui, pasivažinėti arklių traukiamomis rogutėmis ar žvejoti ant ledo, po pirties įsokti į eketę ar maudytis kubile tarp sniego pusnių.

Moderniai įrengta sodyba ant ežero kranto, medinis namelis miške, o gal namelis medyje – rinktis yra iš ko! Atvykite, išbandykite ir patirkite!

ŽIRGYNAI

Žirgas – tai grožis ir harmonija viename. Nuo neatmenamų laikų žirgo ir žmogaus tarpusavio ryšys yra labai stiprus. Praleiskite aristokratišką laisvalaikį su žirgais puikiose jodinėjimo aikštelėse, dideliame jojimo manieže ar nuostabios gamtos apsuptyje bet kuriuo metų laiku. Šis pasirinkimas Jūsų nenuvils! Žirginio sporto klubai laukia tiek profesionalų, tiek mėgėjų!

Sporto klubas „Vilartas“ vienija žirginio sporto mėgėjus, jaunuosius sportininkus, profesionalus ir žmones su negalia, kurie laiko savo žirgus, treniruojasi ar leidžia su žirgais laisvalaikį. Sporto klubas sudaro palankias sąlygas sportuoti, rengia konkūrų varžybas, skatina su žirginio sportu susijusių paslaugų ir aktyvių pramogų plėtrą – jodinėjimą miškais ir apylinkėmis, pasivažinėjimą karieta.

Pažinkite žirgą ir grožėkitės gamtos vaizdais jodinėdami. Anykščiuose įsikūrę žirgynai „Vilartas“, „Mikadoras“ ir „Orionas“ nustebins jus nuostabiais jojimo maršrutais ir vasarą, ir žiemą.

ANYKŠČIŲ PLAUKIMO BASEINAS BANGENIS SU MINI SPA

30-ąjį sezoną 2022 m. rugsėjo 1 d. pradėsiantis sveikatingumo ir sporto kompleksas BANGENIS lankytojus pasitinka atsinaujinęs šešių skirtingų pirčių kompleksą. Ypatingas dėmesys skirtas lietuviškai pirčiai, kuri visiškai pasikeitusi.

Baseino kolektyvas žino, kokia svarbi yra sveikata žmogui, todėl vysto ir plečia savo SPA zoną. Užbaigus rekonstrukciją, SPA zoną sudaro 6 skirtingos pirtys (garinė druskų, turkiška, lietuviška, sausa, infraraudonųjų spindulių ir pirtis su himalajų druskos siena), 2 hidromasažiniai baseinai, sūkurinė vonia, baseinėlis vaikams, šalto vandens kubilėlis.

Norint sustiprinti pirčių poveikį lankytojams, pirtyse paskleidžiami eterinių aliejų išskiriami aromatai, o išskirtinis dėmesys tenka vanti. Pėrimasis vanta lietuviškoje pirtyje yra neribojamas nei laiko, nei savaitės dienos. Tai BANGENIO SPA kompleksui suteikia išskirtinumą.

Plaukimo nauda žmogui neginčytina. Baseine BANGENIS organizuojami įvairūs renginiai, skatinantys pasirinkti plaukimą, kaip laisvalaikio praleidimo būdą. Per kalendorinius metus tradiciškai vyksta renginiai, skirti paminėti Šv. Velykas, šeimos dieną, Šv. Kalėdas.

Laisvalaikį leidžiame kartu net 330 dienų per metus!

SPA VILNIUS ANYKŠČIAI

Miškų apsuptas deimantas – tai šiuolaikinis sveikatingumo ir gydymasis SPA Anykščiuose, atitinkantis tarptautinius SPA klasifikacijos standartus ir galintis konkuruoti su Vidurio ir Rytų Europos SPA centrais. SPA įsikūręs Anykščių šilelio ir Šventosios upės prieglobstyje.

4 žvaigždučių viešbutyje moderniai įrengti 47 kambariai, kuriuose vienu metu gali gyventi 110 svečių. Daugelis viešbučio kambarių skirti šeimoms su vaikais, todėl galėsite pasimėgauti ne tik individualiomis SPA procedūromis, tačiau ir atostogomis su šeima.

Restorane MIŠKE galite paskanauti šviežių ir gurmaniškų virtuvės šefų patiekalų.

GRADIALI ANYKŠČIAI

Gamtos ir poilsio parkas „Gradiali Anykščiai“ kviečia visus, norinčius bent trumpam pabėgti nuo didmiesčių šurmulio, kasdienės rutinos ir pasinerti į išsvajotą ramybės oazę! Poilsio kompleksas įsikūręs atokioje, kalvotoje vietovėje, Anykščių krašto kampelyje, didingo Rubikių ežero pakrantėje.

Svečiams siūlomas jaukus apgyvendinimas vilose, ypatingų skonių kelionė restorane, maksimaliam atsipalaidavimui – pirties ir kubilų malonumai, įvairios aktyvaus laisvalaikio pramogos, modernios žaidimų aikštelės vaikams ir poilsis, kurio kiekvienas nusipelnė! Įspūdingi miškai, visai šalia tyvuliuojantis ežeras ir pramogos kiekvieno skoniu.

PAŽINTINĖ PROGRAMA ANYKŠČIŲ VYNO GAMYKLOJE

2001 metų pabaigoje Anykščių vyno gamykla atvėrė duris lankytojams ir pristatė šalyje analogo neturinčią pažintinę programą „Vyno kelias Lietuvoje“. Programa, kurią sudaro ekskursija po vyno gamyklą ir Anykščių vyno produkcijos degustacija, kas mėnesį sulaukia daugiau nei 400 turistų.

Programos „Vyno kelias Lietuvoje“ dalyviai keliauja dviem kryptimis: susipažįsta su lietuviško vyno tradicijų kaita ir savo akimis išvysta vaisiaus ar uogos virsmą vynu.

Mokamos degustacijos metu pagal pasirinktą meniu bendrovės specialistai supažindina lankytojus su gėrimų sudėtimi, aromato ir skonio ypatumais, ragavimo kultūra.

ŠAUDYMO CENTRAS „ZALA ARMS“

„Zala Arms“ šaudymo centras – tai puiki vieta mėgstantiems aktyvias pramogas bet kokių metų laiku. Čia jūsų laukia pažintis su tikrais medžiokliniais, sportiniais bei koviniais ginklais. Tai puiki vieta įvairaus amžiaus žmonėms aktyviai praleisti laiką gamtoje su adrenalino pliūpsniu. „Zala Arms“ šaudymo centras siūlo šaudymą į skriejančius taikinius, „Bėgančio šerno“ rungtį ar tiesiog išbandyti akies taiklumą ir rankos tvirtumą šaudant į stacionarius taikinius. Tad visai nesvarbu, ar jau esate patyrę šauliai, ar dar nelaikėte ginklo rankose, – kviečiame atvykti į „Zala Arms“ šaudymo centrą. Čia jūsų laukia patyrę instruktoriai, kurie susipažindins Jus su įvairiomis šaudymo technikomis. Čia gali vykti net įmonės vakarėliai, šeimos šventės, draugų susibėgimas, bernvakariai, mergvakariai ir t. t..

PINTINIŲ SODELIS

20 amžiaus pradžios sodyboje, Pelyšos geologinio draustinio teritorijoje, įsikūręs Pintinių muziejus. Sodybos šeimininkai Ligita ir Kazys Morkūnai - ilgamečiai pedagogai, sertifikuoti tradicinių amatų meistrai (pynimas iš vytelių). Sodyboje aplankysite ne tik pintinių muziejų, bet ir susipažinsite su 19–20 amžiaus namų apyvokos daiktais, tų laikų buitimi. Draustinio teritorijoje apžiūrėsite gamtos paminklus, išgirsite vietines legendas. Edukacinėje veikloje „Nupyniau pynimą“ tautodailininkai supažindins su pynimo amato paslaptimis. Pasigardžiuodami žolelių arbata su medumi išmoksite nusipinti krepšelį, malūnėlį, saulę. Gamtos apsuptyje pailsės kūnas ir siela.

MUZIEJŲ ISTORIJOS

Muziejai Anykščiuose yra tokie įvairūs, jog kiekvienas ras tą, kuris jam pats įdomiausias. O jeigu esate didelis muziejų mylėtojas – siūlome apsilankyti visuose! Anykščiai turi išties plačią muziejų įvairovę.

Su iškilniais literatūros klasikais susipažinkite A. Baranausko ir A. Žukausko memorialiniame muziejuje, mažuosius su Anykščių istorija supažindins „Istorijų dvarelis“, meno kūriniais pasigrožėsite Angelų muziejuje – Sakralinio meno centre, technikos mylėtojams patiks Siauruko muziejus, o gal dar nebuvote Arklio muziejuje? Būtinai apsilankykite.

ANYKŠČIŲ PANORAMA IŠ AUKŠTAI!

Kiekvienas metų laikotarpis – tikra dovanėlė fotografams ir visiems, ieškantiems gražių vaizdų. Anykščiai yra „žalioji Lietuvos viršūnė“, rudenį virstanti nenusakomo grožio rudenišku atspalvių gama, o žiemą pasidabinanti balto sniego apdarais. Pamatykite visas metų spalvas iš aukštai! Bijekių apžvalgos bokštas, Lajų takas, „Laimės žiburys“, Daumantų, Mikierių, Variesaus ir Vetygalos atodangos – gražiausios vietos stebėti besikeičiančią gamtą iš aukštai.

Šaligatvių paslaptys ir sienų pasakojamos istorijos, vandens pramogos ir jaukios nakvynės, neatrasti skoniai ir daugybė neįprastų pramogų – visa tai šį rudenį ir žiemą patirti siūlo Anykščiai!

Anykščiai – čia gera...

**Detali informacija Anykščių turizmo ir verslo informacijos centre
arba internetiniame puslapyje www.infoanyksciai.lt**

SPAUDOS,
RADIJO IR
TELEVIZIJOS
RĖMIMO
FONDAS

Svarbiausia turi būti žmogus, tik paskui – kunigas

Dusetų (Zarasų r.) Švč. Trejybės parapijos klebonas, kanauninkas Stanislovas Krumpļiauskas atsidavęs ne tik tarnystei Dievui, taip pat ir savo pašaukimui. Kurioje parapijoje betarnavo, klebonas nesėdėjo sudėjęs rankų – remontavo bažnyčias, organizavo talkas, visiems darbams greitai sutelkdavo pagalbininkų. Dėl jo sumanumo atlikta nemaža reikšmingų darbų tose parapijose, kuriose kunigauta. Įvertintas įvairiais apdovanojimais, premijomis, S. Krumpļiauskas to nesureikšmina ir teigia, kad svarbiausia – išlikti žmogumi ir toliau dirbti darbus, kurie reikalingi kitiems.

... Sigita Pivorienė ➤

Siekia, kad bažnyčia būtų traukos centras

Kan. S. Krumpļiauskas brandžiausius savo metus praleido kunigaudamas Anykščių Šv. Apaštalo evangelisto Mato bažnyčioje, todėl pokalbio metu kunigo mintys vis grįždavo į Anykščių kraštą. Ten bene daugiausia prisiminimų, nes daugiausia nuveiktų didelių darbų.

Paskirtas kunigauti į Anykščius 1995 metais iš karto ėmėsi tvarkyti bažnyčią ir jos aplinką: pakeitė presbiterijos grindis, interjerą, stogą. Kan. S. Krumpļiausko iniciatyva iš Anglijos buvo pargabenti vargonai, įrengta apžvalgos aikštelė bažnyčios bokšte.

Todėl kunigo pasiteiravome, ar visos šios iniciatyvos – tai kunigo pareiga, kurią privalu vykdyti, ar noras puoselėti, paprastai tariant, savo „kiemą“?

„Man atrodo, kad tokie mano genai. Mano seneliai ir tėvai taip pat buvo labai darbštūs, sumanūs, tvarkingi. Anykščiuose prabėgo mano brandaus

➤ Kan. Stanisloviui Krumpļiauskui yra svarbu, kad bažnyčia būtų ne tik išpuoselėta, tačiau ir pritrauktų kuo daugiau žmonių. Jo iniciatyva Anykščių Šv. Apaštalo evangelisto Mato bažnyčioje imtas organizuoti Tarptautinis vargonų festivalis, įvairūs koncertai.

gyvenimo metai – jau turėjau patirties, suvokimo. Čia buvo daug verslininkų, kurie padėjo telkti žmones bendriems tikslams.

Bažnyčia nėra tik keturių sienų pastatas – ją sudaro visi pakrikštyti žmonės, ji yra jų visų: vaikų, tėvų, senelių, mokinių, mokytojų, kultūros darbuotojų, politikų, verslininkų,

medikų. Anykščiuose bažnyčia tikrai visų mylima. Ją stengdavosi ir iš visų pusių nufotografuoti, ir aprašyti, per ją buvo populiarinamas kultūrinis gyvenimas“, – kalbėjo kan. S. Krumpļiauskas, nepaminėdamas, kad tą kultūrinį gyvenimą ir pats vykdė.

„Man tikrai teko daug keliauti, pamatyti, todėl norėjau, kad bažnyčia būtų traukos centras. Taip ir buvo. Anykščiuose buvo rengiamos misterijos, organizuojamas tarptautinis jaunųjų vargonininkų festivalis, į kurį susirinkdavo pilna bažnyčia žmonių. Buvo tikrai labai gražu, į festivalį suvažiuodavo atlikėjai iš įvairių šalių – italai, indai, rusai, lenkai, Pabaltijo šalių atstovai“, – kalbėjo klebonas.

Tarptautinis jaunųjų vargonininkų festivalis Anykščiuose vyksta jau daugiau nei du dešimtmečius būtent kunigo S. Krumpiausko dėka. Tai jis dar 2000 metais drauge su Lenkijos Seinų Švč. Mergelės Marijos Apsilankymo parapija organizavo tarptautinį jaunųjų vargonininkų festivalį „Luniores Prioeres Organorium“, vienijantį jaunuosius atlikėjus.

„Taip, čia mano idėja. Kol dar Anykščiuose nebuvo pastatyti normalūs vargonai, buvo pas mus atvykę atstovai iš Seinų. Norėjo vykdyti bendrą sporto ir kultūros projektą. Neilgai trukus įrengėme naujus vargonus ir ėmėm organizuoti didžiulius renginius, į kuriuos atvykdavo įvairiausių žmonių. Pas mus lankėsi ne tik studentai, bet ir ambasadoriai (Lenkijos, Japonijos), Kazimira Prunskienė, Lietuvos Respublikos Žemės ūkio ministrė, buvo šio renginio globėja“, – prisiminimais dalijosi klebonas ir pridūrė, kad vienas būtų negalėjęs nieko padaryti. Tam reikėdavo finansinės paramos, kurią, sako, nesunkiai gaudavęs: „Kai į festivalį atvykdavo tiek jaunimas, tiek profesūra – reikdavo juos ir apnakvydinti, ir pamaitinti. Man daug padėdavo Anykščių įmonių „Jara“, „Anykščių vynas“, „Žemaitijos pienas“, tuometiniai „Keturi kalnai“ vadovai ir kiti. Jų dėka mes organizuodavome svečių priėmimą. Esu dėkingas kultūros ir žiniasklaidos darbuotojams, kurie reklamodavo renginius. Laikas, dovanojamas Anykščiams, liko atmintyje kaip gražiausias kunigystės laikotarpis“.

Anykščių parapija gali didžiuliais, kad jų bažnyčia turi dvejus vargonus kun. kan. S. Krumpiausko dėka – beveik prieš 25 metus naujieji vargonai Anykščius pasiekė iš Didžiosios Britanijos.

„Dar negirdėjau, kad bažnyčia turėtų dvejus vargonus. Vargonai yra prabanga, todėl Anykščių bažnyčia

► Šv. Onos atlaiduose Anykščiuose 2012-aisiais svečtavosi ir Vyskupas Jonas Kauneckas.

tikrai labai turtinga. Vargonais reikia ypatingai rūpintis, jie nemėgsta skersvėjo, po kiekvieno festivalio vargonus reikia suderinti, leisti jiems „pailsėti“, o prakalbinti šį muzikos instrumentų karalių yra labai sunku, kad gražiai skambėtų, kad būtų išgautas tikras, švarus garsas“, – sakė pašnekovas.

Tačiau, kalbėdamas apie kunigystės metus Anykščiuose, kan. S. Krumpiauskas jaučia ir vieną didelę nuoskaudą: „Anykščiuose skaudžiai išgyvenau, kai į kultūrą įsivėlė subkultūra: „Velnio akmuo“ – „Devilstone“, išjuokiantis katalikų tikėjimą, naudojantis liturginius reikštus (kunigų sutanos, kamža, stula, smilkytuvus, apverstas kryžius), žeisdamas tikinčiųjų jausmus. Gailėjau, kai valdžios atstovai panaikino gražų renginį „Ežerų sietuva“, kuri sukviisdavo daug dalyvių iš įvairių šalių (italai, lenkai, indai, latviai, vokiečiai ir kiti), ir žiūrovų iš visos Lietuvos. Šis renginys kėlė žmonių dvasią, grožėjimąsi kultūrų įvairovės skirtumais. Anykštėnams patiko stebėti po miestą vaikščiojančius įvairių šalių atstovus, apsirengusius savo tautiniais drabužiais.

„Velnio akmuo“ kėlė ir tebekelia ne tik papiktinimą, bet ir triukšmą. Visą savaitę arčiau gyvenantys žmonės praranda ramybę. Po tokio festivalio šėtoniškos muzikos Anykščius ilgą laiką gaubia juose tvyranti bloga dvasia – tarsi miestas buvo išniekintas. Ir natūralu, juk gyvūnų krauju išsitepę atlikėjai paskui vaikšto po miestą. Man keista, kad tėvai leidžia vaikams dalyvauti

tokiuose šėtoniškuose renginiuose...“ – apgailestavo kunigas.

Žmonės yra visi

Kunigui S. Krumpiauskui yra labai svarbu sutvarkyti, papuošti bažnyčią ir jos šventorių. Visos šventovės, kuriose kan. S. Krumpiauskas kunigavo, buvo prikeltos naujam gyvenimui.

„Vienas lauke – ne karys. Savarankiškai vienas nieko negaliu padaryti. Surenku žmones, tuomet aptariam reikalingus darbus. Kai mane paskyrė į Anykščius, aš susikviečiau visus verslininkus, darbuotojus, nes reikėjo pasitarti: man buvo reikalingi ir darbininkai, ir lentos, ir kiti dalykai. Tada labai pagelbėjo „Anykščių vynas“ - jie visokių specialistų turėjo: ir elektrikų, ir stalių. Jie tikrai daug finansavo, labai padėjo. Pasitardami su Bažnyčios Pastoracine taryba, priimdavome sprendimus, kuriuos protokoluodavome. Protokolą pateikdavom Vyskupui, kad jis patvirtintų sprendimą. Jis pritarė, kad ir bokštus sutvarkytume, nes buvo supuvę, ypač – dešinysis. Išsikviečiau alpinistus,

► Kan. Stanislovo Krumpliausko tėvui išėjus pas Aukščiausiąjį, klebonas buvo perkeltas į Dusetas - kraštą, iš kurio yra kilęs.

kurie viską sutvarkė. Esu labai dėkingas ir Anykščių rajono savivaldybės vyr. architektui Daivai Gasiūnienei, kad padarė labai puikų projektą – dabar ten yra apžvalgos aikštelė, priėjimas prie varpų. Anksčiau juos pasiekti galėdavai tik kopėčiomis. Atidarant Bažnyčios bokšte esančią apžvalgos aikštelę verslininkas, politikas, a.a.Vytautas Galvonas padovanojo galingus fejerverkus.

Esu dėkingas žmonėms, kurie tiek daug padėjo. Tikrai nebuvo vienišas. Bet ir pats stengdavaisi su visais vienodai bendrauti – jei švenčiu jubiliejų, kviečiu įvairių partijų žmones. Man žmonės yra visi vienodi, gerbiami: politikas ar ne politikas, nesvarbu, kokiam socialiniam sluoksniui priklauso.“

Kunigaudamas Anykščiuose kan. S. Krumpliauskas administravo ir Dabužių Kristaus Žengimo į dangų bažnyčios parapiją. Vos pradėjęs dirbti, ėmėsi tvarkytis: „Bažnyčia buvo labai apleista, pasviręs bokšte esantis Kryžius. Padarėme kapitalinį remontą: buvo perdažytas stogas ir vidus, į sutvarkytą šventorių perkeltas restauruotas paminklas iš Dabužių apylinkių kilusiam Konstantinui Sirvydui, pirmojo lietuvių kalbos žodyno autoriui - vienuoliui jėzuitui. Man turbūt Apvaizda viską į savo vietas surikiuodavo. Esu labai dėkingas visiems, kurie man pagelbėjo. Dievas siunčia ten,

kur reikalinga“, – apie gerus darbus pasakojo kunigas.

„Labai dėkingas esu ir parapijiečiams, visiems, pagerbusiems mano Tėvelių atmintį: už tėvuką šv. Mišias aukojo net trys vyskupai ir daug kunigų. Per aibę metų apvažiavau visą Aukštaitiją: tarnavau Biržuose, Kupiškyje, Papilyje, Kvetkuose, o Anykščiuose netikėtai atsiradau – turėjau tarnauti Svėdasuose. Kai mirė tėvukas, Vyskuiui pasakiau, kad jau galite mane perkelti, manęs niekas nebelaiko Anykščiuose“, – sakė kan. S. Krumpliauskas.

Nuo 2012-ųjų kan. S. Krumpliauskas yra Dusetų Švč. Trejybės parapijos klebonas ir Antalieptės Šv. Kryžiaus Atradimo parapijos administratorius.

„Šitas kraštas man yra savas, vaikystėje ir žirgų lenktynės stebėti teko, ir Zarasų ežeruose laiveliais plaukiojom“, – sakė kunigas.

Kan. S. Krumpliausko iniciatyva sutvarkyta ir Dusetų bažnyčia: jos išorė, stogas, varpinė, atnaujintas interjeras.

2014 metais Dusetose klebonas paminėjo savo kunigystės 40-metį, ta proga pristatęs jam dovanotų meno kūrinių kolekciją. 2020 metais Dusetų Kazimiero Būgos bibliotekai padovanojo apie 1000 knygų, atvirukų kolekciją.

Per meną garbinamas Dievas

Kan. S. Krumpliauskiui bene visą gyvenimą buvo nepaprastai svarbu supažindinti žmones su menu ir kultūra.

Paklaustas, jei nebūtų pasirinkęs kunigystės, galbūt būtų tapęs, pavyzdžiui, kultūros ministru, kunigas skaniai nusijuokė: „Kas ten žino?! Galbūt greičiau būčiau linkęs į mediciną. Bet, atvirai

pasakius, neįsivaizduoju. Esu savo vietoje, gal mums net genuose taip užprogramuota – siekti kunigystės, nes giminėje buvo kunigų. Pusbrolis 5 metus rausėsi istorijos archyvuose, kol surinko giminės genealogiją. Buvo įdomu tyrinėti genealogijos medį: ketinome pernai Lenkijoje susikviesti visą giminę, bet Covid-19 sutrukdė.

Na o kultūra, menas, muzika – jie tarnauja Dievo Garbei. Žmonės, lankydami bažnyčioje, mato gražius paveikslus, muzika – choras, vargonai, orkestras – įkvepia žmones pajusti Dievo galybę, garbę. Prie muzikos reikia priprasti, ne visi supranta klasikinę muziką. Prisimenu, kartą Anykščiuose po Votyvos iki Sumos grojo kamerinis orkestras. Žmonės, eidami iš bažnyčios, pamatė įdomų muzikos instrumentą, vežamą ratukais. Jie galvojo, kad atlydimas karstas. Vedami sumo, jie sugrįžo: tas „karstas“ buvo neįprastas instrumentas – marimba.

Panaikinti tradicijas, šventes yra labai lengva, bet tam, kad įvestum naują dalyką, reikia daug darbo ir kantrybės. Matau, kad dabar anykštėnai mielai klausosi muzikos“, – apie pašaukimą Dievui ir menui kalbėjo kan. S. Krumpliauskas.

Nuo mažens jautė trauką bažnyčiai

Kan. S. Krumpliauskas gimė Ciciliškių kaime, Zarasų rajone, pamaldžių ūkininkų šeimoje. Turi jaunesnį brolį Piotrą, kuris ūkininkavo. Kilęs iš bajoriškos Krumplevskių giminės, žinomos net nuo XVIII amžiaus, šeimoje kalbėjo lenkiškai. Pamena, kad, nuėjęs į mokyklą, lietuviškai nemokėjo nė žodžio, o kai ten lietuvių kalbos išmoko pats, jos išmokė ir tėvus.

„Jau kunigaudamas daug literatūros skaičiau lenkų kalba, nes tais laikais tokios lietuviškos religinės literatūros nebuvo. Gaudavau knygų iš Lenkijos“, – pasakojo klebonas ir pridūrė, kad jau nuo mažens jautė Dievo pašaukimą: labai patikdavo eiti į Mišias, jose patarnauti, puošti bažnyčią. O bebaigdamas mokyklą jau tvirtai žinojo, kad nori stoti į Kunigų seminariją, nors niekam per daug apie tai nepasakojo.

Iš pradžių jaunuolis S. Krumpliauskas įsidarbino odos ir galanterijos fabrike Vilniuje, o po to buvo pašauktas į

► 2013 metais kan. Stanislovui Krumpļauskui buvo suteiktas Anykščių rajono Garbės piliečio vardas.

kariuomenę.

„Veždamas dokumentus į seminariją, sakiau, kad stoisiu į mediciną, nesiviešinau. Seminarijoje man tvarka priminė kariuomenę – yra skambutis keltis, skambutis pietauti, skambutis į paskaitas. Ten iš karto jaučiausi savo vietoje. Greitai bus mano kunigystės 50 metų jubiliejus“, – kalbėjo klebonas.

Kunigaudamas tarybiniais laikais kan. S. Krumpļauskas buvo persekiojamas. „Gerai, kad mane kiti kunigai pamokė, kaip elgtis su KGB, saugumu. Sakė: „Tave pakvies, kalbės, klausinės. Niekada nepasirašyk ant jokio dokumento. Nepasirodyk per daug protingas, bet ir nekvailas, laikykis neutralumo“. Kai stojau, buvo mane išsikovietę. Sakiau, kad mama nori, giminės nori, kad būčiau kunigas, o kaip bus – pamatysim. Dar pasakiau, kad kariuomenėje eju atsakingas pa-

reigas ir niekada nepasirašinėju ant tuščių lapų“, – prisiminė pašnekovas.

1974-aisiais Panevėžio Kristaus Karaliaus katedroje vyskupas Romualdas Krikščiūnas įšventino S. Krumpļauską kunigu. Tai buvo pirmas viešas kunigų įšventinimas sovietinės okupacijos metais

Panevėžyje.

Buvo ir gerų žmonių

Lietuvos gyventojų genocido ir rezistencijos tyrimo centras dėl sovietinių laikotarpiu buvusių persekiojimų pripažino kan. S. Krumpļauską Laisvės kovų dalyviu. Buvo sekamas.

„Buvau sekamas. Dirbau tokį darbą, vis parašus kokius rinkdavau, bet manęs taip akivaizdžiai nepersekiavo, o galėjau ir kalėjime pasėdėti. Mano byla buvo užvesta. Kartą manęs tokia Aldona paklausė, ar noriu archyvuose pamatyti tuos dokumentus. Aš atsakiau. Kas buvo, tas. Kam man teršti savo pašamone...“ – apie neramius laikus pasakojo klebonas ir sakė, kad tame nelengvame kelyje būta ir gerų žmonių: „Atsimenu, kai buvo vežamas kryžius į Kryžių kalną ir mūsų nesusekė, – buvo pameluota, kad ne tą dieną važiuosim. Sužinojom, kad du vyrai sekė kitus žmones ir taip mums pavyko saugumą apgauti.“

Nebėra autoritetų

Kan. S. Krumpļausko kunigystės kelias prasidėjo neramiais laikais, bet tuomet, nors ir persekiojami, nors rizikuodami savo darbu, gerove, žmonės eidavo į bažnyčią. Klebono paklausus, ar jaučia skirtumą tarp to meto ir dabarties laiko, kai Lietuva jau

► Prieš 12 metų Anykščiuose duris atvėrė pirmasis ir vienintelis Lietuvoje Angelų muziejus, ypatingai džiugiantis kan. S. Krumpļausko širdį.

► Darbuodamasis Anykščiuose kanauninkas Stanislovas Krumpliauskas aktyviai dalyvavo rajono visuomeniniame gyvenime. Nuotraukoje jis su Pasaulio anykštėnų bendrijos pirmininku, profesoriumi Tomu Ladiga.

nemenkas skandalas, kuomet popiežius Pranciškus pareiškė, jog karą galėjo išprovokuoti NATO. Kan. S. Krumpliauskas nesutiko, kad Popiežius galėtų iš tiesų taip manyti: „Aš manau, kad vertimas buvo neteisingas arba jo pasisakymas – tik konteksto dalis. Dekalogas – visų svarbiausių įstatymų pagrindas. Popiežius per šv. Velykų mišias prašė Putino nutraukti karą, nes tai didžiausias blogis“, – savo nuomone pasidalijo kan. S. Krumpliauskas.

Įvertintas daugybe apdovanojimų

Kan. S. Krumpliausko darbai nelieka nepastebėti – jis yra įvertintas įvairiais apdovanojimais: Lenkijos kultūros ir nacionalinio paveldo ministerijos Garbės ženklu „Už nuopelnus Lenkijos kultūrai“. Už Anykščių krašto kultūros tradicijų plėtrą jam suteiktas Anykščių rajono Garbės piliečio vardas. Lietuvos Respublikos 100-mečio proga klebonas buvo apdovanotas Anykščių rajono savivaldybės „Šimtmečio anykštėno“ atminimo ženklu, Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės Atminties rūmai jį apdovanojo Šv. Jurgio 1-ojo laipsnio ordinu ir LDK kilmingųjų palikuonio vardine insignija ir dekretu. Jis yra Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės istorinės atminties organizacijų Vyriausiasis kapelionas.

Zarasų rajono savivaldybė kan. S. Krumpliauskui skyrė Domyko Bukonto premiją už švietėjišką ir kultūrinę veiklą, iniciatyvas, skatinant gimtojo krašto bendruomenės pilietiškumą ir kūrybiškumą, jungimą bendrai kraštotyros ir kultūros paveldo tyrinėjimo veiklai. Paklaustas, ką jam reiškia šie apdovanojimai, kan. S. Krumpliauskas, kaip visad, kuklinosi: „Žinoma, tai paglosto savimeilę, bet jį nieko nekeičia, koks buvau, toks ir būsiu. Daug tų apdovanojimų turiu... Bet aš visada vaikštau pasitempęs, galvą iškėlęs – tokia mano prigimtis (juokiasi). Pašaukimas yra svarbiausia, bet pirmiausia turi būti žmogus, tik paskui – kunigas.“

Dievas žmogui įdiegė ne tik įsakymus, bet ir laisvą valią

Kleboną kan. S. Krumpliauską, kaip ir daugelį mūsų, stipriai palietė įvykiai Ukrainoje.

„Neįsivaizduojama, kaip dabar Ukrainoje sprogdina Dievo namus, cerkves, žiauriai žudo nekaltus žmones. Tai velnias protą sumaišė, kitaip ir būti negali. O ir pas mus yra nedorų žmonių – štai neseniai turguje pamačiau moteriškę, parduodančią saulėgrąžas, ir paklausiau, ar tai dėl Ukrainos. O ji pik-tai atsakė: „visur ta Ukraina!“ Aš jos tiesiai šviesiai paklausiau – ar būtum laiminga, jei pulkas rusų kareivių Tave ar Tavo vaiką išniekintų? Ką tada sakytum? Tada nebeturėjo ką atsakyti“, – sakė kunigas, o paklaustas, kaip nenusigręžti nuo Dievo matant tokį siaubą, kan. S. Krumpliauskas atsakė: „Davė Dievas 10 įsakymų ir davė laisvą valią. Vienas tokių įsakymų – „Nežudyk“. Jei Dievas nebūtų davęs žmogui laisvos valios, jis nebūtų Dievas. Aš manau, kad šiuo metu šita situacija Lietuvą labai sutelkia, drauge ir meldžiamasi, kad to karo nebūtų. Ir Šventajame Rašte aprašoma broližudystė: Kainas nužudo Abelį – tai pirmoji nesantaika, broliškas karas. Šiuo metu yra daug rimtesnių dalykų – karas, kainų kilimas, infliacija, bedarbystė, pabėgėlių problemos, o Seime diskutuojama dėl partnerystės įstatymo priėmimo. Tai Dievo įsakymų paniekimas.“

Žiniasklaidoje neseniai nuskambėjo

atgavusi nepriklausomybę ir žmonės gali laisvai eiti į bažnyčią, tačiau jų kaskart vis mažiau, – kan. S. Krumpliauskas neabejodamas atsakė: „Tikrai taip, nes tautos genofondas yra ištremtas į Sibirą, išėjęs į miškus ginti Tėvynės. Nors buvo brukama ateistinė propaganda, žmonės verbuojami komunistų, vis tiek buvo švenčiamos Kūčios, šv. Kalėdos, leidžiami vaikai į bažnyčią.“

Dabar turime ateistų auklėjimo vaisius: yra laisvės ir pareigų neturėjimas. Anksčiau vaikai šeimoje iš tėvų gaudavo tikėjimo pamatus, o dabar krikštijū vaikus tėvų, kurie nesusituokę, „nešliūbavoti“. Dabar mūsų tauta išsivažinėjo, išsivaikščiojo – mokyklos buvo pilnos kaimuose ir miestuose. Vaikai nuoširdžiai ruošdavosi Sakramentams: Išpažinčiai, Pirmajai Komunijai, Sutvirtinimui. Jie įdėmiai klausydavosi pamokėlių – viskas buvo įdomu. Dabar išmanieji įrenginiai žaloja vaikų psichiką – išblaško, išbalansuoja. Vaikai gauna daug ir įvairios pašalinės informacijos, todėl sunku susikaupti. Į bažnyčią daugeliui eiti nemadinga, nemato tėvų pavyzdžio.

Ir kunigai anksčiau buvo kitaip gerbiami. Šiuolaikinės technologijos leidžia komentuoti straipsnius apie įvairius žmones, o mumyse daug pavydo ir pykčio. Net didžiausi autoritetai yra žeminami, niekinami, visuomenėje (ypač tarp vaikų ir jaunimo) populiarūs rusiški keiksmažodžiai.

Dabar darbas, darbas, depresija“, – nūdienos problemas pastebėjo kan. S. Krumpliauskas, – „Anksčiau, lankant parapiją, šeimose buvo matyti bendrystė, sutarimas – visi susirinkę laukdavo kunigo. Dabar matome atvirkštinį variantą: vienas sėdi viename kambaryje, kitas – kitame, visi telefonais žaidžia. Vaikai šokdina Tėvus, reikalaudami savo įgeidžių. Aš pats, kai dėščiau tikybą, ne kartą esu sudrausminęs vieną kitą neklaužadą.“

Lauko akmenimis gaivina istorinę baltų atmintį

Istoriją savo hobiu laikantis buvęs Lietuvos sąjūdžio aktyvistas, Alantos ir Molėtų rajono Sąjūdžio tarybų pirmininkas, dabar Utenoje gyvenantis gydytojas Kęstutis Pangonis Molėtų rajono Avilčių kaime, dviejų hektarų žemės plote, įkūrė Baltų sodą.

Jame 28 akmeniniai paminklai ir skulptūros įamžina reikšmingiausias Baltų ir Lietuvos bei kaimyninės Latvijos istorijos įvykius. Baltų sodą K. Pangonis įkūrė savo asmeninėmis lėšomis ir viliasi, kad parkas skatins labiau domėtis Lietuvos istorija, prigimtaine tautos kultūra. Baltų sodas įtrauktas į kurortinės vietovės statuso siekiančio Molėtų krašto lankytinų vietų sąrašą.

Jonas Junevičius >

> Prie Pagoniško sosto..

Nuo pagoniškų dievų iki lietuviško žemės palydovo

Ne kartą, važiuodamas vingiuotu ir kalvotu keliu iš Anykščių Molėtų link, pravažiavęs Alantą ir nemažą mišką, taip ir nepastebėdavau pakelėje Baltų sodą aplankyti kviečiančių išraiškingų akmenų. Kelias išskirtinis, tad gal nieko keista, juolab kad prieš keletą metų gimęs sodas kelio rodyklėmis nepažymėtas, nors tikrai to vertas. Kai su kolega Vidmantu Šmigelsku grįžome iš Molėtų, aš, kaip keleivis, dešinėje kelio pusėje pastebėjau akmenis, aiškiai palytėtus menininko rankos. Stabtelėjome, užsukome, dairėmės ir negalėjome atsistebėti akmenimis, sklaidžiančiais žinių apie

tautos istoriją. Juose atgyja istorinis laikas ir faktai: iškaltas istorinis baltų paplitimo žemėlapis, įamžinti reikšmingiausi Lietuvos istorijos įvykiai... Baltų sode žaviai kelia žiedą išsiskleidusi akmeninė rožė, mąsliai rymo Rūpintojėlis, romiai budi Angelas; čia neužmiršta ir kaimyninės Latvijos istorija - ją tyliai pasakoja milžiniškas akmuo ... Sužinojęs, kad viso šio Baltų sodo, kurį drįsčiau vadinti parku, kūrėjas yra Utenoje gyvenantis gydytojas K. Pangonis, susisiečiau su juo ir mes sutarėme susitikti.

Pažintį su Baltų sodu jo įkūrėjas pasiūlė pradėti nuo aikštelės, kurioje ratu išdėstyti akmenys, skirti svarbiausiems Lietuvos istorijos įvykiams. Pirmasis skirtas XI amžiui, 1009 metams, kai istorijos šaltiniuose pirmą kartą paminėtas Lietuvos vardas. Kitas akmuo mane nustebina siunčiama žinia, kad XII amžiuje

Baltų religijos panteone buvo 114 dievų, deivių bei kitokių dievybių, o XIII – XVIII amžiais Lietuvos Didžiąją Kunigaikštystę valdė 32 Didieji kunigaikščiai. Taip sukdamas Lietuvos istorijos ratu priartėju iki XXI amžiaus, 2004 – ują, kai Lietuva tapo Europos Sąjungos ir NATO nare, o 2014 – aisiais į kosmosą buvo iškeltas pirmasis lietuviškas žemės palydovas Lituanica SAT 1...

Šalia istorijos rato stovi kukli pavėsinė, kurioje, slėpdamiesi nuo vidurdienio kaitros, įsišnekame apie Sodo kūrėjo gyvenimo kelią, garbiame amžiuje kilusią idėją, virtusią realybe.

► Kęstutis Pangonis prie Baltų žemėlapio. Antrame plane – Pagoniškas sostas.

Gydė Molėtų krašto žmones

„Esu gimęs Radviliškyje. Gal todėl, kad mama buvo medikė ir gyvenome netoli ligoninės, pasirinkau studijuoti mediciną. Baigęs studijas

Kauno medicinos institute, gavau paskyrimą į Giedraičius, o 1976 – aisiais persikėliau į Alantą dirbti šio miestelio ligoninės vyr. gydytoju, - prisiminė K. Pangonis. – Prie Alantos, Naujasodyje, prabėgo didžioji mano

gyvenimo dalis, nes čia gyvenau ir tuomet, kai dirbau Molėtų ligoninės vyr. gydytoju, nes iki Molėtų vos dvi dešimtys kilometrų. Ligoninė buvo

► Lietuvių laimėti ir pralaimėti mūšiai skatina giliau pastidomėti tautos istorija.

► XII amžiuje baltai garbino 114 dievų, deivų ir dievybių.

► *Rūpintojėlius esame įpratę matyti medinius, tačiau ši Valentino Šimonėlio sukurta Rūpintojėlio skulptūra ilgaamžiškesnė.*

► *„Šis Angelas tesaugo Lietuvą“, - sakė Kęstutis Pangonis.*

► *Besiskleidžianti akmeninė rožė.*

nauja, tačiau Molėtams aiškiai per didelė, tad susispaudėme ir, nepaisydamas prieštaravimų, atlaisvinau vieną korpusą. Jame įsikūrė graži pradinė mokykla, o visas šis projektas atsiėjo tik 75 tūkst. litų, o patalpos buvo panaudotos efektyviai.“ Nuo 2009 –ujų iki šiol savo darbo kelią K. Pangonis tęsia Utenoje, į kurią gyventi persikėlė prieš aštuonetą metų. Kęstutis niekada nebuvo abejingas Lietuvos istorijai, tai buvo jo hobis. O prigimtinis patriotiškumas, lydėjęs nuo jaunystės, ypač sustiprėjo Lietuvos atgimimo metais, kai nedvejodamas nėrė į Sąjūdžio veiklą, buvo Alantos ir Molėtų Sąjūdžio tarybų pirmininku. Kita vertus, Kęstučiui visada skaudėjo širdį dėl Lietuvos demografinės situacijos, niokojamos tautinės savasties ir ypač dėl nerimą keliančios ateities. „Pasitaikydavo, kad iš jaunos sveikos moters išgirdavau, kad ši norinti pasidaryti abortą. Širdį suskaus-

davo, bandydavau atkalbėti“, - sakė Kęstutis. Štai taip ir priartėjome iki Baltų sodo.

Baltų sodas gimė jubiliejų metais

Gyvendamas Naujasodyje 1995 metais K. Pangonis nusipirko 2 hektarus žemės. „Gražus kraštovaizdis, pieva, tad turėjau tikslą auginti mišką. Keliaudamas po Lietuvą rinkau išskirtinių ąžuolų giles, tarp jų ir Stelmužės. Sudaiginau, žemė jiems patiko, gerai dygo, augo, o ūgtelėjusius bene prieš gerą dešimtmetį perkėliau į tuos du hektarus, - pasakojo Kęstutis. – 2018 –aisiais Lietuva minėjo valstybės atkūrimo šimtmetį, o aš – septyniasdešimtmetį. Jubiliejinius metus paženklinau pirmaisiais akmeniniais paminklais – Vyčiu ir Ažuolo lapu. Pamenu, dirbau su kastuvu šiame sode, užsuko toks žmogus ir

klausė, kas tuos paminklus pastatė. Sakiau, kad aš. Pakeleivis nušvito, sveikino, o mane toks jau-trus dėmesys sujaudino, įkvėpė po metų pastatyti visą Lietuvos istorijos ratą. Dar kitais metais gimė paminklai baltams: Baltų gentys XII – amė amžiuje su iškaltu žemėlapiu, Pagoniškas sostas. Sode rado vietą ir paminklas su iškalta Vinco Kudirkos tautiška giesme, Lietuvos kančią ir viltį įprasminusios Rūpintojėlio ir Angelo skulptūros, išsiskleidusi akmeninė Rožė ir kiti.“ Pasak K. Pangonio, didžiąją dalį paminklų ir skulptūrų iš Lietuvos laukų riedulį sukūrė uteniškis akmens skulptorius Valentinas Šimonėlis, tas pats, kurio paminklas 610 – osioms Žalgirio mūšio metinėms paminėti pastatytas Griunvalde, Lenkijoje. Parke keli masyvūs, 8 – 7 tonas sveriantys, preciziškai apdirbti akmens luitai yra jau kito uteniškio Rimanto Greičiūno akmens dirbtuvių kūriniai: stela su Latvijos istorija, masyvus Baltų sodo suolas, akmuo su laimėtais ir pralaimėtais Lietuvos mūšiais... Būtent šis mane sudomino ir paskatino plačiau pasidomėti kariuomenės vado Konstantino Ostrogiškio asmenybe. Akmenyje iškalta, kad 1500 m vasarą Lietuvos kariuomenę sumušė rusai, o K. Ostrogiškį paėmė į nelaisvę. Po keturiolikos metų, rudenį, Oršos mūšyje K. Ostrogiškio vadovaujami lietuviai sutriuškino Maskvos kariuomenę...

► Prisėdus ant Baltų sodo suolo, galima pamąstyti apie tautos praeitį ir ateitį.

Reikia valdžios dėmesio ir paramos

Baltų sodo idėjos autorius ją ir įgyvendino savo asmeninėmis lėšomis. Parke šiuo metu yra 28 paminkliniai akmenys ir skulptūros, skirtos Baltų istorinei atminčiai, praeičiai ir dabarčiai. Pradėjęs kurti šį parką, jo autorius manė apsiribosiąs erdve plačios giminės susibūrimams, tačiau greitai įsitikino, kad į parką užsuka žmonės, juo džiaugiasi, skatina kurti toliau. „Vieni užsuka vedami smalsumo, gal norėdami tiesiog pailsėti, nusiraminti, pamąstyti. Kitiems, manau, kaip ir man, aktuali baltų, tarp jų ir lietuvių, istorija, pirmapradis jų tikėjimas. Genties vienybės ir jėgos pagrindas tebėra aktualus ir šiandien, - pastebėjo K. Pangonis. – Mano tikslas yra paskatinti žmones domėtis prigimtinė savo tautos kultūra, istorija, kuriai jam žinti nepagailėjau nei laiko, nei lėšų.“ Suvokdamas, kiek investuota į Baltų sodą, Kęstučio paklausiau, kaip į tai reaguoja jo šeima, ar palaiko. „Žmona, buvusi pedagogė, neprieštarauja, netgi padėtų, jei sveikata leistų, o vaikai jau turi savo gyvenimus“, - šypsodamasis sakė keturiais anūkais ir tuo, kad vaikai gyvena Lietuvoje, besidžiaugiantis Kęstutis. Su žmona Danguole jis užaugino tris vaikus: dukrą Aistę, lituanistę, dirbančią Lietuvių kalbos

komisijoje, sūnų Vytautą – matematikos magistrą, ir jaunausią dukrą Vėjūnę, studijas baigusią Amerikoje, tačiau, tėvų džiaugsmui, sugrįžusią ir dirbančią Lietuvoje.

K. Pangonį džiugina lankytojai, tarp jų ir kelis kartus su studentais apsilankę Vilniaus universiteto dėstytojai, Baltų sode vykusios Molėtų mokyklų istorijos pamokos. Kita vertus, įkūrėjas pripažįsta, kad vienam viską tvarkyti, plėsti, rūpintis jau neužtenka jėgų, tad norėtų sulaukti rėmėjų ir valstybės paramos. „Praverstų šienapjovė - traktoriukas, nes spėju nušienauti

► Šis akmuo skirtas Lietuvos raštijos pradžiai.

► Ši stela skirta sesės Latvijos istorijai.

ir prižiūrėti tik takus. Prašosi tvarkomas didelis ir gilus tvenkinys. Reikėtų didesnės šiuolaikiškesnės pavėsinės, gal net pastato, mini estrados, kurioje galėtų vykti tiksliniai edukaciniai užsiėmimai, poezijos skaitymai, koncertai“, - apie jo iniciatyva užgimusią naują Molėtų kultūrinę erdvę samprotavo K. Pangonis, beje, paminėjęs, kad Molėtų turizmo informacijos centras įtraukė Baltų sodą į lankytinų objektų sąrašą.

► Vienas Baltų sodo akmenų skirtas Lietuvos himnui.

Vyžuonos, Svėdasai, Užpaliai - mažieji Radvilų pasaulio miesteliai

Senąsias Vyžuonų (Utenos r.) ir Svėdasų (Anykščių r.) Radvilų dvarvietes ištiko panašus likimas: kadaise buvę svarbūs rezidentiniai ir ekonominiai dvarai XVIII a. pradžioje buvo nuniokoti karų, vėliau buvo atstatyti jau naujose miestelių vietose, tačiau buvusios svarbos nebeatgavo.

Po 300 metų dvarvietes vis dar primena vietos ūkininkų iškasami ar lietaus išplaunami prabangūs, XVI a. datuojami glazūruoti kokliai ar sidabrinės monetos, tačiau istorinės vietos tebelaukia išsamesnių istorinių ir archeologinių tyrimų

Vyžuonėlių dvaro (Utenos r.) iniciatyva gimė siekis naujai atrasti tarp didžiųjų Biržų – Kėdainių centrų buvusius mažuosius Radvilų kunigaikštystės miestelius.

... Sandra Dastikienė ➤

Pradėjęs Vyžuonų istorijai skirtą skulptūrą, čia gimęs Henrikas Orakauskas didžiąją dalį kūrinio kompozicijos skyrė ryškiausiai miestelio istorinei figūrai – Kristupui Radvilai Perkūnui.

Istorikė Raimonda Ragauskienė, tyrinėjanti Biržų - Dubingių Radvilų giminės atšaką, patvirtina, kad nei Svėdasų, nei Vyžuonų dvarai nebuvo eiliniai Radvilų giminės pakelės mediniai dvarai, o svarbūs apylinkių ekonominiai ir kultūriniai centrai. Visų pirma dvarams ir miesteliams augti buvo palankios sąlygos – abi per 15 km viena nuo kitos nutolusios

dvarvietės įsikūrusios šalia pagrindinio kelio į Rygą, toliau nuo rytinės LDK sienos su Livonijos ordinu, kurią saugojo artimiausias Užpalių miestelis. Ūkinę svarbą įrodo dvaruose buvę svarbūs žirgininkystės, naujų veislių gyvulininkystės ir sakalininkystės vystymo centrai. Amatų įvairovę atspindi istoriniuose šaltiniuose minimi faktai, kad Biržų pilies statyba vyko pasitelkiant didžiąją

➤ Vyžuonose gimęs skulptorius Henrikas Orakauskas kuria miestelio istorijai skirtą kompoziciją, kurią ruošiamasi pastatyti 2023 metų liepos mėnesį.

➤ Kunigaikštis Kristupas Radvila Perkūnas (1547-1603) - nuo 1584 m. Vilniaus vaivada, nuo 1589 m. Lietuvos didysis etmonas. Portreto autorius - lenkų dailininkas Wojciech Gerson 1860-1862.

➤ Mylima Kunigaikščio Kristupo Radvilos Perkūno žmona Kotryna Tenčinskaitė (trečioji iš keturių santuokų). Autorius ir data nežinomi, portretas saugomas Nesvyžiaus portretų galerijoje.

➤ Jonušas Radvila I (1579 – 1620) – Kristupo Radvilos Perkūno sūnus, Abiejų Tautų Respublikos valstybės ir karinis veikėjas. XVII a. portretas, autorius nežinomas.

► Vyžuonų bažnyčios, vienos pirmųjų Lietuvoje, rūsyje buvo laidojami Radvilų palikuoniai, pradedant nuo pirmo, pasirinkusio būti palaidotam Vyžuonose, - Kristupo Radvilos Perkūno. Katalikams perėmus bažnyčią iš reformatų, palaikai perkelti į Kėdainius. Nuotraukoje - neatpažinti palaikai, rasti 2022 vasarą, atliekant bažnyčios rūsio tvarkybos darbus.

dalį amatininkų iš Vyžuonų ir Svėdasų dvarų.

Išlikęs ir vienas ankstyviausių LDK, apie 1528-1530 m. datuojamas J. Radvilos valdų inventoriarius, kuriame aptarta ir Vyžuonų valda. Tuomet dvare buvo 166 baudžiauninkų tarnybos, 9 bajorų Kudrevičių tarnybos ir 8 Pienionių bajorų tarnybos, 36 Vyžuonų miestelėnų su totoriais sodybos, taip pat buvo keliasdešimt nelaisvosios šeimos asmenų ir 5 dvare gyvenantys ir maitinami totoriai; Vyžuonų giria su žvėrynu buvo pustrėčios mylios ilgio (šį inventoriaus aprašą iš M. Malczewskos darbo paskelbė A. Baliulis). Jurgiu Radvilai Vyžuonos buvo svarbi valda.

Pasak Radvilų istoriko Saliamono Risinskio,

savajame Vyžuonų miestelyje J. Radvila pastatė „ypač grakščią bažnyčią“. Jis joje įrengė „slaptą koplyčią“. Čia Didžiojo Pasninko laikotarpiu nevalgydamas ir visiškai neturėdamas maisto ir gėrimo, jisai slėpdavosi tris dienas, nekeldamas kojos už bažnyčios slenksčio nuo Verbų iki Prisikėlimo dienos.“

Be reformatų bažnyčios Vyžuonose veikė ir Reformatų alumnų mokykla.

R. Ragauskienė tyrime apie Vyžuonas rašo: „Prie Vyžuonų bažnyčios evangelikų reformatų dvasininkas Jonas Minvydas įkūrė alumnų mokyklą. Apie jos veiklą nuolat informavo didiką. 1613 m. Vyžuonų ministras Jonas Minvidas dėstė

► Vyžuonose vėliau ne sykį rezidavo Kristupo II sūnus Jonušas II Radvila. Jam labai sudėtingu metu siekdamas palenkti į savo pusę karališkąją šeimą Boguslovas Radvila 1658 m. Svėdasus ir Vyžuonas už 200 000 auksinų įkeitė Abiejų Tautų Respublikos valdovo Jono Kazimiero Vazos žmonai prancūzei Liudvikai Marijai Gonzagai. Taip jis atsidėjo karalienei už tarpininkavimą. Pagal Varšuvoje sudarytą susitarimą ji savo lėšomis turėjo atlyginti Lietuvos kariuomenei už jai Radvilų valdose skirtas, bet negautas pajamas. Iki tol abi valdos turėjo likti kariuomenei. Tačiau su tuo nesutiko Lietuvos Didžiosios kunigaikštystės etmono Kristupo Radvilos ir Onos Kiškaitės sūnus.

Kristupui II, jog nenorįs siųsti į Biržų mokyklą vieno jaunuolio, kuris gerai mokosi ir priprato Vyžuonų mokykloje. Prašė Radvilos į jo vietą alumnų skirti Samuelį Tomaševskį, kuris, „moksluose kruopštus ir amžiumi vyresnis“, Biržuose bus naudingesnis. Didikai nusprendus kitaip, teigė nesipriešinsiąs jo valiai.

1620 m., vykdamas iš Užnerio partikuliarinio sinodo Žemiuose,

► Prancūzijos princo Karolio I Gonzagos dukterė ir Lenkijos karaliaus ir Lietuvos didžiojo kunigaikščio Vladislovo Vazos ir jo brolio Jono Kazimiero Vazos žmona Marija Liudvika Gonzaga, į Lietuvos dvarus įnešusi prancūzų kultūros.

► „Iš 1668 m. J. Beneto sustraštinėjimo su B. Radvila žinome, kad Kėdainių dvare buvo vos keli „vargšai žemionys“, tarp jų luošiai ir mažai raitelių – žemionys netgi pašto (laiškų gabenimo) prievolę dažnai atlikdavo pėsti, o karo tarnybai nebuvo nė vieno tinkamo. Tik vienas arklys buvo išstatytas nuo Karūnavos. Tačiau būtent J. Benetui įkeistose Vyžuonose jų buvo nemažai – didiko nurodymu J. Benetas informavo juos, kad būtų pasirengę kunigaikščiui paliepus sėsti ant arklių šauktinių kariuomenėje“ (Citata iš Prof. dr. Aivo Ragauskio straipsnio „Tarp Kėdainių ir Tobago: škotai Benetai Naujamiestyje. XVII a. antroji pusė“). Paveikslas - Aleksander Orłowski „Husaro ataka“.

Krosnevičius vizitavo Vyžuonų bažnyčią. Vizitacijos metu susipažino su dviem jaunuoliais, kurių vieną iškart protegavo, ragindamas Kristupą II suteikti jam stipendiją ir siųsti studijuoti į Frankfurtą. Pats Krosnevičius šiuo klausimu buvo pasiruošęs parašyti laiškus vietos profesoriams, Radvilos vardu rašė ir alumnams.

1650 m. Jonušas Radvila nustatė, kad 400 auksinų jurgeltą Salamiesčio kunigui turi mokėti Vyžuonų dvaras, „nieko neimant iš Salamiesčio,

kad Kristaus avelės nepatirtų nuostolio, (...) o Dievo tarnas galėtų noriai, o ne su ašaromis akyse atlikti savo ganytojišką tarnystę.“

Vyžuonose pernai pradėti pirmieji archeologiniai kasinėjimai. Didelėje 10 ha teritorijoje, kurioje vis dar neįtvirtinta kultūros vertybių apsauga, randami padriki kultūriniai sluoksniai ir pavieniai radiniai. Svėdasų dvarvietė

įtraukta į nekilnojamojo kultūros paveldo objektų sąrašus, tačiau trūksta archeologinių tyrimų.

Tikimasi, kad pradėti Radvilų kultūros kelio projektai, pavadinti lotyniškai „Via Radzivilia“, duos pradžia išsamiems dvarviečių tyrinėjimams, kurie Utenos regione padės Radvilų paveldą iškelti iš užmaršties.

Radvilų paveldas įkvepia ir Vyžuonose gimusių skulptorių Henriką Orakauską. Daugelį metų kūręs Kupiškyje, ne vieną dešimtmetį H. Orakauskas dirba savo sodyboje Kernavėje, o į Vyžūnas atvažiuoja aplankyti artimųjų ir savo kūrinių – skulptūrų, stovinčių miestelio pašonėje, skirtų brangiems bičiuliams, - literatūros kritikui Antanui Masioniui ir prozininkui Broniui Radzevičiui.

Kuriamą skulptūrą inspiravo miestelio centro skurdumas. Pokariu sudegus žydų kvartalui, nugriovus laisvės kovų dalyviams skirtą paminklą, buvo suformuotas naujas gatvių užstatymas, tačiau čia neliko jokio simbolinio miesto centrą, istoriją išreiškiančio objekto. Po ilgų svarstymų, kaip atspindėti Vyžuonų istoriją, H. Orakauskas skulptūrą „Saulė“ susapnavo grįžęs iš viešnagės gimtinėje.

Skulptorius apie tai rašo:

„Dar piešdamas žmones iš savo vaikystės, jutau pasirinktų personažų unikalumą ir tuo pačiu egzistencinę prasmę tai užakcentuoti plastinėse formose. Metaloplastikos kompozicijoje personažai jau apibendrinti ir istoriniame laiko vyksme atsekami tampa vos ne simbolišiais ar ženklais. Greičiau tai intencijos padiktuotas bandymas vaikystėje patirtais išgyvenimais ir asmenine gyvenimiška patirtimi vizualiai iliustruoti miestelio istoriją.“

Skulptūros pagrindinė vertikalė yra moters figūros fragmentas, prie kurio primontuotas tekstas šio aukštaičių krašto žmogui.

Figūrą pratęsia ir įžemina konusinė architektūrinė forma, tinkama ekspozicijai.

Eidamas aplink skulptūrą, matai lengvai banguojančią, reljefinę juostą, sudarytą iš spiralių, driežiukų, žuvyčių, žalčiukų. Tai upė, kaip visko pradžia, iš žemės gelmių prasiveržusi gyvybės arterija.

► Giedriaus Balinsko suburtoje jaunuolių grupėje, pasivadinusioje „Kvalifikuotais archeologais“, - nė vieno, studijuojančio istoriją, tačiau čia buriasi tie, kurie nuo ankstyvos paauglystės pasirinko archeologiją, kaip esminį gyvenimo hobį.

Wikiteka ir autorės nuotr.

Upė teka aukštyn iki terasos, kurioje ir prasideda žmogiškosios dramos, tragedijos ir komedijos.

Čia matai LDK didžiojo etmono Kristupo Radvilos iškilią figūrą visoje savo statuso didybėje ir galioje. Šalia jo sėdinti žmona Kotryna Ostrogiškė laiko vyro ranką, o drauge kita ranka nori paglamonėti jauną liūtę.

Žvėrių karaliaus statusą turintis liūtas Europos didikų buvo geidžiamas turėti jei ne aptvare, tai bent kūrinio pavidalu. Šiuo atveju - tai tiesiausias kelias pabrėžti giminės galią, parodyti juos, pozuojančius su nuosavu liūtu.

Vyžuonos - tai tik viena iš jų valdų. Šio dvaro žmonės neabejotinai augino žąsis garsiojo šeimininko stalui. Neatsitiktinai šioje scenoje žąsys tampa svarbia metafora, parodančia, kad kaimo apsuptyje jos ir yra jo

kariuomenė, o ne raiteliai.

Didžioji pušis, stovėjusi šalia kelio į Užpalius, kelioms kartoms tampa pasaulio medžiu ir ta vertikale, kurios šakų tankmėse ir šešėliuose vyksta žmogiškosios dramos.

Savo tragišką likimą karo metu išgyvenusi miestelio žydų bendruomenė neabejotinai turi savo vietą medyje. Autoriaus iš geležies iškaltas „žydėlis“ skausmingai ridena aukštyn savo „Sizifo“ akmenį - Dovydo žvaigždę, taip puoselėdamas savo žydiškumą.

Dar vaikystėje matyti žydų skausmingi apsilankymai prie savų giminių kapų paliko atmintyje visam gyvenimui. Neatsitiktinai žydo figūroje atsirado ir vilties sparnas.

Pušies šakose atsiranda vietos ir sudėtingą vaidmenį pokario metu suvaidinusiame „stribo“ personažui. Tragikomiškai atrodo riedantis ant penkiakampės žvaigždės anonimas su kauke, laikantis rankoje rusišką automatą.

Dažnai krašto šeimai pokaris buvo tremčių ir praradimų metas.

Šarvuotas raitelis, laikantis skydą, kuriame iškaltas Vyžuonų herbo žaltys, - Šv. Jurgio kovos prieš blogį ir krašto vyrų

savanorių, kovojusių už laisvę, sugretinimas, 1830-31 ir 1863-64 m. sukilimų prieš carinę okupaciją, Lietuvos Nepriklausomybės kovų 1918-20 m., partizaninės kovos prieš Sovietų Sąjungos valdžią 1944-1953 m. simbolinis įprasminimas.

Visa tai, kas vyksta žemiškame pasaulyje, mato šventikas ir tarsi dievo vardu kažką laimi. Šv. Jurgio bažnyčios kunigai neapsiribojo dvasiniais parapijiečių reikalais, bet buvo dažnai ir tautinės kultūros puoselėtojai, šviečiamosios veiklos iniciatoriai.

Pačioje medžio viršūnėje matomi jaunuolio ir merginos kūnai su gėlių vainikais ant galvų. Jie vaizduojami taip, tarsi kristų į gaivališką Joninių nakties glėbį. Nedangstoma kultūrinių stereotipų jaunystės ir meilės jėga.

Vidinėje išlenktos moters figūros pusėje matomi reljefiniai paukščiai, simbolizuojantys Paukščių taką.

Pati metalo plastikos technologija leidžia kompozicijai plėstis erdvėje, sąlygiškai „kopti į dangų“. Jame ir vyksta veiksmas.

Plokščiakūniai ažūriniai angelai žaidžia savo žaidimus. Viskas čia tik numanoma ar spėtina. Dangus nebus sukultūrintas.

Reikia tik užversti galvą aukštyn ir nors laikinai užmiršti žemę. Gamtos dinamizmas, prasidėjęs kompozicijos apatinėje dalyje, spirališkai kylo aukštyn ir tampa lyg vartais į nežinomybę.

Pradinėje skulptūros pusėje esantis tekstas tik primena tiek praktinio - žemiškojo, tiek dvasinio žmogaus gyvenimo pynimąsi:

*Šviečiu tau
Vyžuonų žemės žmogau
Kad rytą
Savo tarme pasveikintum dieną
Jėgų antplūdyje būtum žinantis
Vakare skaidrėjantis upės vanduo
Taptų tavo bendraminčiu“.*

► Šis Henriko Orakausko sukurtos skulptūros elementas skirtas įamžinti Radvilų atminimą.

Gamtininkas politiko kailyje

Botanikas, biologijos mokytojas ekspertas, rašytojas, politikas, Anykščių rajono savivaldybės vadovas, vienintelio Lietuvoje botanikos sodo, įkurto vieno žmogaus, savininkas. Ši daugiabriaunė asmenybė - Sigutis Obelevičius.

Daugiau nei prieš trisdešimt metų pradėjęs kurti Traupio pagrindinės mokyklos sodą, S. Obelevičius šiandien jau yra sukaupęs apie 13 tūkst. rūšių augalų kolekciją, kuri jau seniai iškeliavusi už mokyklos teritorijos ribų. Uždaręs Anykščių rajono savivaldybės duris, meras skuba sodinti, sėti, laistyti.

... Jolita Gustaite >

► *Sigutis Obelevičius džiaugiasi, kad miestelio gyventojai jo įkurtą sodą neretai „nusisavina“ ir vadina Traupio botanikos sodu. „Niekada nesakiau, kad tai yra Obelevičiaus sodas“, – sakė jo puoselėtojas.*

► *Sigutis Obelevičius yra ne tik botanikas, politikas, bet ir biologijos mokytojas ekspertas, todėl jam nesunku pasakojimais apie augalus sudominti tiek vaikus, tiek ir į sodą atvykusias ekskursijas.*

Norėjo tapti entomologu

Apie Traupio botanikos sodą ir jo įkūrėją galbūt jau teko girdėti: tai vienintelis toks sodas Lietuvoje, įkurtas vieno žmogaus, kuris vienas pats šį sodą apšodino iš įvairiausių šalies ir pasaulio kampelių surinktais augalais. Jaunam pedagogui, prieš 33 metus atėjusiam dėstyti biologijos ir paskirtam direktoriauti Anykščių rajono Traupio pagrindinėje mokykloje, šios aplinka pasirodė esanti per daug „plika“, o šalia mokyklos esantis daržas – puiki vieta augti augalams, kuriuos moksleiviams galima pademonstruoti pamokų metu.

„Aš visą laiką buvau entomologas – domėjausi vabalais. Bet šia sritimi labai nusivyliau, kai parašiau kursinį darbą. Vadovas, mano darbo net neskaitęs, įsidėjo į stalčių, parašė penketą, ir viskas. Nors aš buvau radęs vieną naują Lietuvoje vabalų rūšį, jam tai nepasirodė įdomu, – kelią botanikos link prisiminė S. Obelevičius. – Tuo metu pedagoginiame institute dėstytojavo šviesaus atminimo profesorė Elena Šapokienė, kuri buvo labai gera pedagogė: ji studentus mokėjo sudom-

inti, uždegti. Aš įstojau į jos retų augalų pažinimo klubą ir pamažu iš entomologo tapau botaniku. Tamošavoje buvo toks pedagoginio instituto bandymų sklypas ir E. Šapokienė ten buvo įkūrusi retų augalų skyrių, kuriame augino augalus, priskiriamus retųjų augalų sąrašui. Tai mane labai sudomino.“

O biologijos studijas S. Obelevičius pasirinko ne šiaip sau: gimęs ir augęs mažame Kaišiadorių rajono kaime, miškų apsuptyje, pajuto, kad gamta įsigėrusi į kraują, o kai ėmė pats mokytojauti, stengėsi, kad moksleiviai pažintų kuo daugiau mus supančios gamtos.

„Po paskyrimo pradėjau dirbti mokyklos direktoriumi Molėtų rajono Dapkūniškių kaime ir ten, mokykliniame bandymų sklype, buvau pasidaręs nedidelę retų augalų kolekciją. Kai persikraustėme į

► Mykolas – vyriausias S. Obelevičiaus anūkas. Štai tokia transporto priemone jis sode senelio būdavo vežiojamas, kai buvo mažesnis.

Traupj, aš kolekciją persivežiau į šio miestelio mokyklos sodą. Įveisiau dar ir prieskoninių augalų kolekciją. Kadangi mokyklos teritorija buvo labai maža apželdinta, pradėjau sodinti ir medžius, krūmus. Ir dar - man visuomet buvo baisu, kai biologijos mokytojas metu demonstruoja kokią plastmasinę bulvę – sovietiniais laikais turėjome tokių muliažų. Norėjau, kad visada po ranka būtų gyvų augalų, kuriuos galėčiau pademonstruoti. Pirminis sodo tikslas buvo turėti bazę biologijos mokymui. Ir joje įsirengiau retų augalų kampelį. Labai gerai prisimenu profesorės E. Šapokienės žodžius: ji sakydavo, kad negali apsaugoti jokio reto augalo, jeigu jo nepažinsi. Nuo to viskas prasidėjo“, – kalbėjo gamtininkas, kilęs iš šešių vaikų šeimos, iš kurios net trys vaikai pasuko biologijos mokslo taku. Brolis Kęstutis darbuojasi Kauno botanikos sode, o sesuo Virginija dėsto biologiją Kaišiadorių mokinukams.

O augalų sodinimas tebesitęsia. Kažkada mokykloje vykdavo žemės ūkio darbų pamokos, per kurias moksleiviai turėdavo sodinti, sėti, ravėti, laistyti, nuimti sode užaugusį derlių, išlukštenti pupeles, išgramdyti moliūgus ir praktiškai paruošti sėklą kitam sezonui.

Teritorija, kurioje mokiniai prieš 15-20 metų žaisdavo gaudynes, šiuo metu yra virtusi tankiu „mišku“: galima drąsiai teigti, kad apželdinimas pavyko puikiai. Tačiau nuo šio rugsėjo nebeliko tų, kurie tas gaudynes žaistų – po mokyklų reorganizavimo Traupio pagrindinė mokykla tapo botanikos sodo teritorijoje stūksančiu pastatu...

► Sigutis Obelevičius meilę gamtai iškiepijo ne tik keturiems savo vaikams, tačiau ir anūkams – šie mielai klausosi senelio pasakojimų apie retuosius augalus. Vaikus itin žavi vabzdžiaėdžių augalų kolekcija.

Sėklas pavogdavo

Mokykliniame sode atsiradus retųjų augalų kampelei, šis išaugo ir tebeauga, nors jau yra tapęs didžiule kolekcija.

„Ją pildau iki šiol. Šitą idėją perėmė ir valstybiniai botanikos sodai: tokias kolekcijas jau turi ir Šiaulių, ir Kauno botanikos sodai. Šiaulių botanikos sodo kolekcijos pradžia buvo augalai, kuriais pasidalijau iš savo kolekcijos“, – teigė S. Obelevičius.

Botanikos sodo įkūrėjas sakė, kad Lietuvoje tokių kolekcijų kūrimas yra labai populiarus, tik dažniausiai žmonės kolekcionuoja vienos rūšies augalus: „Daugybė privačių asmenų ne tik puoselėja savo sodybas, bet kuria ir įvairių augalų kolekcijas. Neseniai mačiau reportažą per televiziją apie jauną vyrą, sukaupusį didžiulę vandens lelijų kolekciją, šiltnamyje jis augina net lotosą. Aš jo nepažįstu, bet yra ir labai daug pažįstamų, kurie kolekcionuoja šermukšnius, turi dendrologines kitų augalų kolekcijas.“

Paties S. Obelevičiaus kolekcija vystėsi spontaniškai: prasidėjusi nuo retųjų ir prieskoninių augalų, pamažu išaugo ir kaip dendrologinė kolekcija, vėliau atsirado daugiamečių gėlių

kolekcijos – iš pradžių alpinariumai, vėliau ir kiti gėlių rinkiniai. Vasaromis pražydusių mokyklą ne visiems pavyksta surasti.

„Turiu daug rūšių viendienių, vilkdalgių, melsvių, tulpių ir kitų gėlių rūšių. Taip pamažu kuriamos tikslinės kolekcijos. Sakykime, melsvių pasodini penkiasdešimt, paskui – jau šimtą, du šimtus, o dabar jų sode yra apie trys šimtai rūšių. Šiuo metu yra atsiradusios didžiulės galimybės tokias kolekcijas kurti. Sovietmečiu tai daryti buvo labai sudėtinga, nes galėjai gauti tik tokių augalų, kurie auga Sovietų Sąjungoje, ir net tai būdavo nelengva – jei ir pavykdavo iš kažkur sėklų

► 1989 metais atsikraustęs į Traupio miestelį, esantį Anykščių rajone, Sigutis Obelevičius mokyklos darže pasodino retųjų augalų ir prieskoninių žolelių kolekcijas. Nuo to laiko, praėjus daugiau nei trisdešimčiai metų, mokyklos ir miestelio teritorijoje auga net 13 tūkšt. augalų rūšių.

► 2001 metais už aplinkosauginę veiklą S. Obelevičiui buvo įteikta Prezidento Valdo Adamkaus premija.

šimtų veislių. Dabar galimybės yra neribotos, jas riboja tik finansai ir laikas. O mano atveju – dar ir plotas, nes kiekvienam augalui reikia vietos“, – pasakojo sodo įkūrėjas.

Sodas – traupiečių

Traupio botanikos sodas iš pradžių buvo vadinamas mokykliniu botanikos sodu. Tačiau taip jau seniai nėra: S. Obelevičiaus sodinti augalai auga ne tik mokyklos teritorijoje, bet ir prie miestelio kultūros namų, bažnyčios. Ar neatsiranda nepatenkintų traupiečių, kad bendrame sode ar pievelėje kaskart atsiranda vis naujas, nematytas ir sunkiai atpažįstamas augalas?

„Kai pradėjau augalus sodinti – o tada buvo sovietmečio pabaiga – žmonės į mane žiūrėjo kaip į nenormalų, nes tuo laiku buvo labai branginama žemė. Kiekvienas žmogus ieškojo plotelio, kur karvę ganyti, šieną

pjauti ar bulvę užsiauginti. O čia – kur galima ganyti karvę, direktorius sodina medžius! Buvo labai skeptiškas požiūris, kuris po truputį keitėsi. Ypač tada, kai pradėjo į sodą važiuoti ekskursijos, kai jis pradėjo garsinti miestelį. Tada pasikeitė požiūris, ir dabar, kai pas traupiečius atvažiuoja draugai, giminaičiai, jie juos atsiveda į sodą, rodo augalus“, – tikino buvęs mokyklos direktorius, kuris mokykliniame stadione augina... slyvas ir obelis.

Džiaugsmą S. Obelevičiui teikia ne tik tai, kad vietiniai žmonės atsiveda svečius aprodyti sodo, bet ir jų noras sodą tarsi „pasisavinti“.

„Taip, esu pastebėjęs, kad miestelio gyventojai sako „mūsų sodas“, ir aš tuo labai patenkintas, nes niekada ir nesakiau, kad tai yra Obelevičiaus sodas. Visą laiką ir visur sakiau ir sakysiu, kad tai yra Traupio sodas. Galbūt dėl to žmonės jį kitaip ir priima, – pastebėjo pašnekovas. – Kartais atvykusius ekskursantus stebina, kad prie pat gatvės auga šimtai veislių tulpių, bijūnų ir niekas jų nei vagia, nei laužo, nei skina. Tačiau traupiečiams tai yra tarsi savastis, ir jie sodą gerbia, saugo. Atsimenu net tokį atvejį, kada jaunimas sode, sakykime, žaidė kortomis, ir į teritoriją paryčiais įvažiavo autobusukas su maisto produktais mokyklos valgyklai.

atsisiųsti, neretai jas tai pavogdavo, tai pašte voką atplėšdavo. Dabar, ypač kai susikūrė Europos Sąjunga, liko tik viena problema – pinigai. Na, dar ir laikas. Sakykime, jei nori turėti dar daugiau melsvių, tai jų gali įsigyti Lenkijoje, Vokietijoje, jau nekalbu apie kitas valstybes. Net ir internetinėse parduotuvėse galima išsirinkti iš kelių

► Sigučio Obelevičiaus „kolekcijoje“ – keturi vaikai, užauginti drauge su žmona, pedagoge, pradinėjų klasių mokytoja Alyte, bei keturi anūkai. Nuotraukoje – su žmona, vyriausia dukra Sigita bei anūkais, pagalbininkais sode - Mykolu, Rapolu ir Jokūbu.

► Anykščių rajono meras bei gamtininkas yra net keturiolikos knygų bei kitų leidinių autorius bei bendraautoris. S. Obelevičiaus parašyta knyga „Imunitetą stiprinantys augalai“, išleista pandeminiiais metais, juokais buvo pakrikštyta „antivakserių biblija“.

iššala, ar ne, kaip atlaiko mūsų klimatą. Tas introdukcijos procesas yra labai įdomus. Taip pat stebina ir lankytojai, kurių būna net iš tolimiausių pasaulio kampelių. Kažkada lankėsi grupelė žmonių iš Japonijos – jie net filmuką čia susuko, kurį rodė Japonijoje: sode rado sakurą, dar kelis japoniškus augalus, tai jiems paliko didelį įspūdį. Yra net porą kartų lankiusis Švedijos bitininkų draugijos delegacija“, – apie savo pomėgį kalbėjo S. Obelevičius ir teigė, kad pomėgis pamažu virto liga.

„Iš pradžių tai buvo tiesiog pomėgis, kuris dabar jau perėjo į kažkokią ligą ar maniją. Augalų pasaulis yra toks įvairus ir sudėtingas, kad negali visko aprėpti, o norisi sužinoti, pamatyti vis daugiau ir daugiau. Iš visur rinkau viendienes. Tai labai geras, nelepūs augalas, nereikalaujantis didelės priežiūros. Sugalvoju, kad surinksiu vos ne visas pasaulio viendienes. Kai jų turėjau apie 500, vokiškoje literatūroje perskaičiau, kad viendienių yra apie 70 tūkst. veislių, o šiuo metu, ko gero, ir visos 80 tūkstančių. Visų surinkti neįmanoma“, – apie nuostabų augalų pasaulį pasakojo pašnekovas.

„Šiomet sugalvoju, kad reikia surinkti visus Lietuvos vandens ir vandens pakrančių augalus, nes tokių kolekcijų yra, bet jos nedidelės. Mačiau tokią Šveicarijoje, Berlyno botanikos sode, bet ten jų auginama po keliasdešimt rūšių. Per visą vasarą surinkau apie 130 rūšių, o jų yra dar apie 30-40, tačiau jų nesu gyvenime matęs. Kad visus surinktum, reikia labai daug laiko – reikėtų plaukti per kokį šimtą ežerų ir tų augalų ieškoti. To nepadarysi nei per metus, nei per dvejus, bet procesas yra labai įdomus. Vandens augalus, ko

Jaunimėlis tą autobusiuką apsupo ir ėmė klausinėti, ką jis sode tokiu metu daro! Žmonės sodą saugo, net ir tie, kurie dirba Užimtumo tarnybos paskirti, pjaudami žolę visuomet atidžiai žiūri, kad nenujautų, nepažeistų augalų.“

S. Obelevičius teigė, kad neretai sulaukia prašymų iš traupiečių išsirauti kokį augalą, papuošti juo savo darželį.

„Būtinai pasidaliju, tam neprieštarauju. Jei pažiūrėtume į traupiečių darželius, juose auga tikrai daugiau augalų rūšių nei kitur. Būna, kad ir iš kitur žmonės prašo augalų, tačiau jiems tenka atsakyti, kad sodas augalais neprekiuoja. Paprastai būna toks atsakymas, tačiau jei būna didelis pageidavimas, galiu surinkti sėklas, kažką padovanoti ar keistis“, – sakė sodininkas.

Įdomiausia – stebėti, kaip augalai prisitaiko

S. Obelevičius kiekvieną laisvą valandą praleidžia sode – naujus augalus sodina, sėja, jau augančius laisto, prižiūri. Dažnas, jei ko iš S. Obelevičiaus prireikia, žino, jog po darbo valandų jį ras sode.

Visko aprėpti vienas nespėja, tad mokyklos teritorijoje žolę nupjauti, aplinką puoselėti, ravėti yra įdarbinti žmonės, o viena jų – traupietė Lina Rakauskienė – ir ekskursijas veda, nemažą dalį augalų pažįsta.

Tad kas labiau žmogų, kaupiantį didžiules augalų kolekcijas, džiugina – procesas ar rezultatas?

„Mane labiausiai džiugina sodinimas. Sakau, kad likimas buvo gailėstinas ir todėl netapau prokuroru – būčiau prisodinęs labai daug nekaltų žmonių. Pats procesas vis dėlto yra įdomiausias, ypač kai pasodini, pasėji, lauki, kada sudygs, pradės žydėti. Ypač įdomu, kai pasėji naują, Lietuvoje neauginamą augalą. Išbandai, kaip jis prigryja – ar

► Magellaninė fuksija iš Čilės lengvai peržiemoja ir Lietuvoje.

► Traupio botanikos sode auga per 100 hortenzijų rūšių ir veislių.

► Sirinės kinrozės – Lietuvoje labai retai auginami dekoratyviniai krūmai.

gero, žmonės pažįsta mažiausiai. Aš pats – irgi. Kai kurių be padidinamojo stiklo atpažinti neįmanoma. Bet tas pažinimas teikia daug džiaugsmo“, – kalbėjo S. Obelevičius.

Šiuo metu sode iš viso yra apie 13 tūkst. rūšių augalų. Kaip atsiminti augalų pavadinimus, kur jie pasodinti?

„Kai pats tai darai, tai ir prisimeni. Dėl visa ko braižausi planelius, esu sukūręs šiokią tokią primityvią kompiuterio duomenų bazę, į kurią užsirašau, ką pasodinau. Visų veislių dažniausiai neatsimenu, ypač anglišių, nes šios kalbos nemoku. Bet lotyniškus rūšių pavadinimus dažniausiai prisimenu, – teigė S. Obelevičius ir pridūrė, kad visų trylikos tūkstančių augalų vienu metu pamatyti neįmanoma:

„Pavyzdžiui, svogūninių gėlių, kurių dabar yra apie 2000, žemės paviršiuje nebėra, daugiausia likę tik jų svogūnai po žeme.“

Pomėgis politikai netrukdo

S. Obelevičius – ne tik biologas. Jis daugelį metų yra politikas, 2003-aisiais darbą Anykščių rajono savivaldybėje pradėjęs kaip mero pavaduotojas, vėliau dvi kadencijas iš eilės dirbęs rajono meru, o šiuo metu yra tapęs ilgiausiai tokias pareigas atliekančiu Anykščių rajono vadovu. Vieną kadenciją vėl dirbęs vicemeru, S. Obelevičius šiuo metu toliau vadovauja Anykščių rajonui.

Itin dažnas klausimas, kaip augalų sodinimas yra suderinamas su politika, S. Obelevičiaus nenustebino: „Šis

klausimas mane labiausiai nervina. Labai dažnai jį girdžiu, ypač iš oponentų – kaip gali kažkoks gėlininkas būti meru, jis nieko nesupranta apie politiką ir ekonomiką, tik apie gėles! Bet niekada nesu girdėjęs, kad kokio politiko medžiotojo, nors vienu metu Seime iš 141 buvo per šimtą medžiotojų, to nuolatos klausinėtų. Kodėl negirdėti klausimo - „Ar tau medžioklė trukdo, kaip politikui? Ar trukdo žvejyba, bitininkavimas?“

Sodininkystė ar bet kokia augalininkystė politikui duoda daug pliusų. Sodininkas, sodindamas sodą, negalvoja, kad jis ryt ar poryt jau skins vaisius. Jis sodina sodą tiek sau, tiek ir ateinančioms kartoms. Tai moko ir kantrybės, ir kitų dalykų. Antras dalykas, dirbdamas sode, labai pailsini galvą. Augalai yra hobis, kuris, žinoma, reikalauja nemažai laiko. Tačiau jei esi bitininkas ir turi kokių 50 šeimų, irgi prie jų turėsi praleisti labai daug laiko. Nesmerkiu politiko - medžiotojo ar bitininko. Atvirėškiai, manau, kad kiekvienas normalus žmogus, kuris dirba sunkų ir atsakingą darbą, turi turėti kažkokį hobį, kur jis galėtų nuleisti garą. Jei žmogus visą laiką galvos apie vieną sritį, jis išeis iš proto. Manau, kad kiekvienas ministras, Seimo narys turi turėti savo laisvalaikį, hobį, kuriuo užsiimdamas galėtų ir atsipalaiduoti, ir įsikrauti sunkiam darbui.“

Rašo knygas

S. Obelevičių taip pat galima

vadinti ir rašytoju: jis yra keturiolikos knygų, kitų leidinių bendraautoris bei autorius: žiemą, kai darbų sode beveik nėra, prie kompiuterio jis sėda rašyti.

„Mano knygos yra apie augalus – jos tarsi tąsa to, ką padarau sode. Jose išlieju stebėjimo rezultatus, literatūros pastebėjimus“, – sakė S. Obelevičius, kuris yra gavęs Valdo Adamkaus premiją už aplinkosauginę veiklą, tapęs „Kaimo aplinkos gražintojo“ nominacijos laureatu, iš Lietuvos šaulių sąjungos gavęs jubiliejinį šios sąjungos 90-mečio medalį „Už tarnystę Tėvynei“. Geriausių 2014-ųjų metų Lietuvos merų rinkimuose jis pelnė Aplinkos ministerijos įsteigtą „Geriausio mero renovatoriaus“ prizą, o Lietuvos savivaldybių asociacija S. Obelevičiui suteikė Auksinės krivūlės riterio apdovanojimą.

S. Obelevičius drauge su pedagogu, pradinėjų klasių mokytoja Alyte užaugino keturis vaikus: dvi dukras ir du sūnus, kuriems nuo mažens buvo skiepijama meilė gamtai. Tėčio pėdomis pasuko jauniausias sūnus Žygimantas, kuris, rodos, įgyvendino pirminį S. Obelevičiaus tikslą, – tapo entomologu.

Pokalbio metu S. Obelevičius ne kartą paminėjo, kad Traupio botanikos sodas, nors pasodintas vienu rankų, nėra tik jo. Sodindamas daugiamečius augalus, medžius, sodo kūrėjas tikisi, kad tai liks ir ateities kartoms.

„Sunku pasakyti, kas bus su gėlynais, kai manęs nebebus: galima prognozuoti, kad kažkas sunyks, kažkas išliks, bet bent jau didžioji dalis dendrologinės kolekcijos ateities kartoms tikrai liks. Ir dabar buvo klausimų – kas bus, kai neliks mokyklos? Bus tas pats, juk ne mokykla sodą kūrė. Turi likti keli etatai, kad teritorija būtų prižiūrėta“, – pasakojo Traupio botanikos sodo įkūrėjas, pedagogas, Anykščių rajono meras Sigutis Obelevičius.

Utenoje atliktas unikalus projektas

Liepos mėnesį baigti Utenos tvenkinio hidrotechnikos statinių kapitalinio remonto darbai.

100 ha ploto Utenos tvenkinys suformuotas 1974 metais.

Tvenkinys buvęs technologinis: jo vandenį naudojo Utenos trikotažo gamykla. Dabartiniiais laikais Utenos tvenkinio paskirtis tapo tik rekreacinė: pakrantėse įrengti paplūdimiai, pakrančių teritorijoje gausu sodybų.

Projektas kainavo beveik pusę milijono

Įgyvendinant projektą, atliktas aukšutinio šlaito tvirtinimo gelžbetoninėmis plokštėmis kapitalinis remontas (susidėvėjusios plokštės pakeistos naujomis), šachtos (iš vidinės pusės), vandens pralaidos ir tarnybinio tiltelio betoninių dalių tvirtinimo darbai, pakeisti susidėvėję šachtos keturių dugninių angų gilieji skydai, pakeisti šachtos ir tarnybinio tiltelio apsauginiai turėklai, įrengta automobilių aikštelė ir privažiavimo kelias, pasivaikščiavimo takeliai užtvankos žemutiniame bjefe. Taip pat per užtvankos keterą įrengta važiuojamoji dalis, pakeista tarnybinio tiltelio lentų danga.

Utenos tvenkinio hidrotechnikos statinių kapitalinio remonto darbai (kar-

► Įgyvendinant projektą, sutvirtinta vidinė šachtos pusė.

tu su projektavimo, techninės priežiūros paslaugomis ir papildomais darbais) kainavo per 480 tūkst. Eur. Iš jų 117 tūkst. Eur ES fondų parama, 8,5 tūkst. Eur sudaro valstybės biudžeto lėšos, o likusi dalis (apie 350 tūkst. Eur) - Utenos rajono savivaldybės lėšos. Šio etapo techninis darbo projektas parengtas 2021 m., rangos darbų sutartis pasirašyta 2021 m. birželio mėnesį. Šių metų liepos 20 d. darbai atlikti ir objektas perduotas eksploatuoti.

Projektą kuravusi Utenos rajono savivaldybės administracijos Kaimo ir bendruomenių reikalų skyriaus vedėja Raimonda Jankauskienė „Aukštaitiškam formatui“ sakė, jog pirmoji rimta investicija į šį objektą buvo 2015 m., kai buvo atlikta objekto išsami apžiūra ir gauti konkretūs pasiūlymai, ką reikia tvarkyti. „2015 m. atlikti Utenos tvenkinio statinių rekonstravimo darbai tik užtvankos žemutiniame bjefe – sutvarkyti svarbūs įrenginiai, įrengta plieninė įlaidinė sienelė, įrengtas krioklys. Statyba pradėta ir baigta 2015 metais. Baigus darbus, siekiant išsiaiškinti viso statinio būklę, Utenos rajono savivaldybės administracija 2017 m. užsakė užtvankos statinių specializuotą apžiūrą. Ją atliko UAB „Valstybinė projektų sąmatų ekspertizė“. Lietuvoje plačiai žinomi dėl savo kompetencijos ekspertai atliko statinio specializuotą apžiūrą (ekspertizę) ir nustatė, kad, nepaisant 2015 m. atliktų darbų, bendra hidrotechnikos statinio būklė vis dėlto nėra gera ir visiškai saugi, todėl rekomendavo tęsti statinio remontą arba jį rekonstruoti. Šiandien galime pasidžiaugti, kad užtvankos statinys nesugriuvo ir neatsitiko nelaimė, kuri galėjo turėti skaudžių pasekmių miesto gyventojams, jų turtui, gamtai“, - dėstė R.Jankauskienė.

► Žemutinio užtvankos bjefo vaizdas tapo estetiškesnis.

► Projektą kuravo Utenos rajono savivaldybės administracijos Kaimo ir bendruomenių reikalų skyriaus vedėja Raimonda Jankauskienė.

leškojo saugiausio sprendimo

Pagal pirminį projekto variantą buvo planuojama išleisti tvenkinio vandenį, tačiau vėliau nuspręsta, kad darbus bus galima atlikti tik keliais metrais pažeminus tvenkinio vandens lygį. „Ar projekto pakeitimas apsunkino rekonstrukcijos darbus? Ar dėl to pabrango projekto įgyvendinimas?“ - klausėme R.Jankauskienės. Projektą kuravusi specialistė sakė: „Pirminio projekto sprendiniuose buvo numatytas visiškasis Utenos tvenkinio vandens išleidimas, o po to - hidrotechnikos statinių remonto/rekonstrukcijos darbai, tačiau pasiruošimo įgyvendinti projektą stadijoje kilo didžiulis nepasitenkinimas visuomenėje dėl numatomo tvenkinio žuvų išleidimo į Rašės upelio žemupį, motyvuojant tuo, kad išleidimo metu žus visos praleidžiamos žuvis. Todėl buvo nuspręsta esamas žuvis išgauti bei perkelti į kitus vandens telkinius. Tačiau ir tai pasirodė neįgyvendinamas uždavinys – Lietuvoje neatsirado įmonės, kuri atliktų tokio pobūdžio darbus, netgi valstybinė tarnyba, atsakinga už žuvininkystę, atsisakė įvykdyti šią užduotį. Todėl, neturint pasirinkimo, bet siekiant suremontuoti hidrostatinį, kad jis nekeltų pavojaus, liko tik vienas kelias – atlikti tvenkinio hidrotechnikos statinių remontą, iš dalies išleisti tvenkinio vandenį, tariantis su ekspertais – ekologais, jį nuspręsta pažeminti apie 2,5 m.. Teko papildomai atlikti projekto pakeitimus.

Siekiant įvertinti hidrostatinio konstrukcijų būklę po vandeniu, ypatingas vaidmuo teko narams. Konstrukcijų būklės po vandeniu įvertinimą ir sutvarkymo darbus atliko patyrę UAB „Uostamiesčio ekspertizė“ nariai. Taip, alternatyvus projekto įgyvendinimas iš viso kainavo papildomai apie 100 tūkst. Eur, tačiau, jeigu būtume sustabdę darbus ir juos reikėtų vėl atnaujinti, tai būtų kainavę gerokai daugiau nei kainos, pasirašytos sutartyje. Taigi, dabar turime gerą rezultatą - užtvankos hidrostatiniai yra sutvarkyti ir saugūs, o visas gerbūvis apink užtvanką Vestuvių gatvėje tapo patraukliu objektu praleisti laiką uteniškiams ir miesto svečiams.“

► Visa projekto vertė - beveik pusė milijonų eurų. Dalis šios sumos išleista tvenkinio teritorijos infrastruktūros elementams.

Gyventojai susitvarkė maudyklas

Pasak R.Jankauskienės, tvenkinio vandens lygis buvo pradėtas žeminti kovo 3 d., o baigtas kovo 15 d., ir tai neturėjo jokios neigiamos įtakos florai ir faunai, o gyventojai turėjo puikią progą susitvarkyti savo pakrantes. „Žvejai buvo supratingi ir tuo laikotarpiu nežvejojo“, - šypsojosi projekto koordinatore.

Šio etapo projektą rengė UAB „Inžinerinis projektavimas“, rangos darbus atliko didelę hidrostatinų tvarkymo patirtį turinti A. Žiuko įmonė. Techninę priežiūrą atliko UAB „Domstata“. „Esame labai patenkinti tiek projektuotojų, tiek rangovo, tiek techninio priežiūrėtojo darbu. Atskirai paminėtinas užtvankos vandenyse dirbusių narų iš UAB „Uostamiesčio ekspertizė“ darbas. Visiems šio projekto dalyviams kliuvo tikrai nepaprasta užduotis ir už sėkmingą projekto įgyvendinimą jiems nuoširdžiai sakome ačiū!“ - kalbėjo Kaimo ir bendruomenių reikalų skyriaus vedėja R.Jankauskienė.

Pavyko pasiekti optimalų rezultatą

Utenos rajono meras Alvydas Katinas „Aukštaitiškam formatui“ sakė, jog tvenkinio hidrotechnika iš tiesų buvo tapusi didžiuoju galvos skausmu. „Problemos sprendimo atidėjimas, galėjo baigtis tragiškai. Trūkus sklendėms, galėjo nuplauti pusė Utenos. O vandens išleidimas

ne tik gyventojų, bet ir manęs, patikėkit, nedžiugino. Laimei, pavyko rasti sprendimą, kurį įgyvendinus ir žuvis liko sveikos, nebuvo paverstos „turistėmis“, ir kraštovaizdis nebuvo sudarkytas, ir uteniškų saugumą užtikrinome. Dėl paminėtų priežasčių likau patenkintas ir kaip meras, ir kaip poetas, ir kaip Katinas“, - šypsojosi Utenos rajono meras A.Katinas.

► Rekonstruoti ir pasivaikščiojimo takeliai.

Alantos akiračiai

ATSTATYTAS ALANTOS DVARO BOKŠTAS

Į Alantos dvarą (Molėtų r.) sugrįžo keturių aukštų bokštas, kilęs į viršų rūmų vakarinėje dvaro ansamblio dalyje 1850-1928 m.. Taip žengtas dar vienas didelis žingsnis, siekiant atgaivinti Alantos dvarą, kuris taps dar patrauklesnis, labiau lankomas, nes nuo bokšto apžvalgos aikštelės atsiveria neįtikėtino grožio Alantos dvaro parkas ir aplink besidriekiantis kraštovaizdis.

Atkurta autentiška dvaro dalis – naujas žingsnis šio statinio istorijoje. Nuo šiol Alantos dvaro lankytojų laukia nauja patirtis - ne tik aplankyti čia veikiančią Vaidoto Žuko meno galeriją, Palaimintojo Teofiliaus Matulionio muziejų, bet įkopti ir į dvarui sugrąžintą bokštą.

1928 m. du bokšto aukštus nugriovė tuometinis dvaro savininkas,

buvęs ministras Balys Šližys. Šis politikas, pasak Aukštaitijos profesinio rengimo centro direktoriaus Vlodo Pusvaškio, nenorėjo, kad jo dvaras pranoktų Prezidento Antano Smetonos Užulėnio dvarą.

Dvaro bokšto atstatymo projektas parengtas gavus ankstesnio jo savininko Tado Pac-Pomarnackio palikuonių išsaugotas nuotraukas. Atstatymas kainavo apie 300 tūkst. eurų - apie 120 tūkst. eurų skyrė Lietuvos kultūros paveldo departamentas, likusi suma - pačio Aukštaitijos profesinio rengimo centro lėšos.

VYKO VALSTYBINIO LYGIO CIVILINĖS SAUGOS FUNKCINĖS PRATYBOS

Birželio 22 d. vyko valstybinio lygio civilinės saugos funkcinės pratybos „Civilinės saugos sistemos subjektų veiksmai įvykus branduolinei avarijai Baltarusijos Respublikos teritorijoje esančioje atominėje elektrinėje“, kuriose buvo vertinamas už civilinę saugą atsakingų institucijų pasirėngimas vykdyti nustatytas funkcijas branduolinės, radiologinės avarijos Astravo atominėje elektrinėje atveju. Pratybas organizavo Vidaus reikalų ministerija ir Priešgaisrinė apsaugos ir gelbėjimo departamentas (PAGD).

Valstybinio lygio pratybose visoje šalyje dalyvavo 1 300 dalyvių: 450 savanorių statistų, 325 savivaldybių ir civilinės saugos sistemos darbuotojai, 571 savivaldybių ir ministerijų operacijų centrų nariai.

Pratybų užduočių įgyvendinimo veiksmai vyko 73 vietose. Aukštaitijos profesinio rengimo centre buvo aktyvuotas gyventojų priėmimo punktas (GPP), į kurį atvyko 28 evakuoti gyventojai iš Švenčionių. GPP pagrindinė funkcija buvo suregistruoti ir apgyvendinti evakuotus gyventojus, suteikti medicininę, psichologo pagalbą bei maitinimą. Mokyklos bendrabutyje visi atvykusieji buvo pamaitinti, apgyvendinti, jiems suteikta

medicininė, psichologinė pagalba. Gavus leidimą išvykti, visi pratybose dalyvavę statistai buvo išlydėti į namus.

ŽALIŲJŲ GEBĖJIMŲ ŪKYJE SKATINIMAS IR TOBULINIMAS (ProGREEN)

Projektas NO 2021-1-DE02-KA220-VET-000033280

Aukštaitijos profesinio rengimo centras dalyvauja projekte PROGREEN „Žaliųjų gebėjimų žemės ūkyje skatinimas ir tobulinimas“ kartu su partneriais iš Hanse Parlament (HP), Vokietija (vadovaujantis partneris); Hamburgo žemės ūkio rūmais (LWKHH), Vokietija; ITAE.SERENI(ITA), Italija; Hämeen ammattikorkeakoulu Ltd. (HAMK), Suomija; Universiteto žaliuojo ugdymo koledžu (HGUT), Norvegija.

Pagrindinė projekto veikla - bendradarbiavimo partnerystės profesiniame mokyme ir ugdyme. Europos žemės ūkis susiduria su rimtomis permainomis. CO2 dujų išmetimo mažinimas, bioįvairovės išsaugojimas, tvarus dirvožemio, oro ir vandens naudojimas – tai tik keletas gamtosaugos reikalavimų. Tikimasi, kad ūkininkai sukaups pakankamai pajamų, padidins konkurencingumą, gamins aukštos kokybės maistą ir imsis svarbių socialinių funkcijų. Tačiau, anot Europos parlamento vertinimo, tam trūksta svarbių kvalifikacijų, nes tik 8.5% ūkininkų turi reikalingą išsilavinimą. Taip pat dabartinė Europos ūkininkų karta yra gerokai pasenusi, tik 11% tarp jų yra jaunesni nei 40 metų, o trečdalis

- vyresni nei 65. Tai reiškia, kad tikra ekologinė kaita yra neįmanoma be personalo kaitos.

Šiuo projektu siekiama prisidėti prie geresnių žemės ūkio kvalifikacijų, sukuriant ir tobulinant mokymo programas tam, kad būtų galima remti personalo ir ekologinės kaitos procesus Europoje.

Ypač didelis dėmesys skiriamas tam, kad projektas skatintų lygias galimybes ir vienodą žemės ūkio programų prieinamumą. Tuo būdu daug prisidedama prie socialiai atsakingo žemės ūkio. Projektu siekiama įgyvendinti septynis tikslus, kurie turi atspindėti individualius projekto partnerių skirtumus. Vienas iš tikslų - perduoti dualinį profesinį mokymą iš šalių, turinčių brandžias tokio mokymo sistemas, šalims, kuriose mokymas vykdomas mokyklose, tam, kad darbinis mokymas Europoje būtų pagrįstas Osnabriuko deklaracija. Svarbu įtraukti praktiškai gebančius dirbti individus, kuriems teorinė mokymo programa yra per sunki. Jiems bus pritaikyta programa, teikianti kvalifikuotą bendrą supratimą apie žemės ūkį ir užtikrinanti konkretų žemdirbystės mokymąsi. Kitas svarbus tikslas - žemės ūkio mokyklų mokytojų kvalifikacija. Tik puikiai paruošti mokytojai gali gerai mokyti. Projekto

partneriai ir toliau stengsis, kad žemės ūkio darbuotojai ir vadybininkai būtų aukštos kvalifikacijos. Reikia užtikrinti tai, kad ūkininkai susipažintų su organinės žemdirbystės naujovėmis ir procesais, kad jie turėtų galimybę įgyvendinti organinės žemdirbystės priemones savo ūkiuose. Galutinis tikslas - paskleisti rezultatus, pasiektus visoje ES, sustiprinti tarptautinį bendradarbiavimą tarp dalyvaujančių institucijų ir asocijuotųjų partnerių. Tai užtikrina projekto metu užmegztų santykių bei ryšių tolesnę tąsą ir laiduoja paramą Europos piliečių ir institucijų integracijai. Projektą sudaro 8 darbiniai paketai (WP), apimantys šias veiklas: seminarų bei projekto susitikimų organizavimas, projekto įvykdymo, perdavimo ir įgyvendinimo vertinimai.

Birželio 1-2 dienomis vyresnioji profesijos mokytoja Vida Šeikienė ir gimnazijos skyriaus vedėja, biologijos mokytoja metodininkė Arūnė Vitonytė dalyvavo pirmajame projekto partnerių susitikime Hamburge, Vokietijoje.

Vykdytysis partneris - Vokietijos Hanse Parlamentas - pristatė projekto tikslus, susipažinome su Vokietijos profesinio mokymo sistema ir kitų projekto partnerių profesinio mokymo sistemomis. Vėliau projekte laukia darbas pagal išskeltus tikslus ir numatytus planus: Vokietijos dualinio profesinio mokymo analizė bei dabartinių ekologinių ir ekonominių standartų apžvalga, vertimas į gimtąsias kalbas, pritaikymas pagal nacionalines ypatybes, testavimas ir įvertinimas, programos bei mokomosios medžiagos užbaigimas, apimant vertinimo rezultatus, pritaikymo pastabų kūrimas + pasiruošimas tolesniam įgyvendinimui.

Projekto rezultatas - sukurta ir pritaikyta mokymo programa „Ūkininkas“, skirta tiems, kuriems kyla mokymosi sunkumų. Vadovaujanti organizacija - Aukštaitijos profesinio rengimo centras, Lietuva. Pasiektas rezultatas padės šalyse, kuriose profesijos mokomasi mokyklose, įdiegti profesinį mokymą darbo vietose. Tai padidins kompetencijas ir gebėjimus bei profesinio mokymo aktualumą. Sumažės nedarbo lygis, ypač tarp jaunimo, bei kvalifikuotų darbininkų trūkumas, sustiprės pats profesinis mokymas. Šį rezultatą bus lengva perduoti ir kitoms Lietuvos bei projekto partnerių švietimo įstaigoms.

Aukštaitijos PRC vadovaus šiam darbo paketui, konsultuodamasi su Hanse Parlament ir Hamburgo Žemės Ūkio Rūmais.

*Vida Šeikienė
Arūnė Vitonytė*

13 klausimų Svajūnui Dačkevičiui

► Poetas Svajūnas Dačkevičius aukštaičių uteniškių šnektą yra parašęs aštuonias poezijos knygas.

1. - Ko neišmokote mokykloje?

- Mokyklaj neišmokau matematikas. Bais negeras unt jas būdavau. Atamenu šeštoj klasei trimestri ir dvojku turejau. Su tiksliais mokslais tikrai būvą ne kažkų.

2. - Kas Jus įkvepia kurti?

- Kūrybai mani dą paaugliokų, kas be ką, untkvėpė supuntis Aukštaitijas rojus. Ažeriokai, miškiokai, upelas... Tas visas nesumeluotas erdves tikrumas, ūtarka tų tarmiškų maną žmagelių. A šėip tunkiai mintys ataina iš niekur, tai būna - tik spėk rašytei...

3. - Linksmiausi tarmiški žodžiai?

- Tų tarmiškų žodžių bais gi daug. Iš navatnesnių - takie kaip keleivinė, kančiukas, kupelis.

4. - Kokia yra ideali Jūsų

laisva diena?

- Laisvų denų bais mažai turiu. A kai turiu, tai tik spėk suktis - ir tų, ir tų raičia padarytei. Bais mėgstu fotkintei. Tai lakstau su fuotiku pajūriais ir kalnais. Mat, kur dabar gyvenu, viskas pą runku.

5. - Ko niekada nevalgote?

- Valgau tai ašei beveik viskų, nesu taks išrunkus. A labiausiai tai mėgstu žuvį, jūras gerybes...Bandau unt skonią, ką nigdi dą nebūvau kaštavojis.

6. - Kas Jus labiausiai žavi?

- Labiausiai tai mani žavi žmanėсна paprastumas, nuoširdumas...Bais nemėgstu „paskėlusių“, susreikšminusių...

7. - Koks buvo geriausias Jūsų tėvų patarimas?

- Geriausias tevų patarimas - visosna gyvenimą situacijosna išliktei

„Aukštaitiškas formatas“ uždavė 13 klausimų aukštaičių tarmės uteniškių šnektą rašančiam uteniškiui poetui Svajūnui Dačkevičiui.

Save S.Dačkevičius pristato tokiais žodžiais: „Ailas rašytei pradėjau maš na trylikas kakių. Utenas kraštas, kaip ir visa maną numylėta Aukštaitija, nepaliką abejingu jas arginalumui. Būdavą, kur nugirsti kakį sanų žmogų navatnus žadžius sakunt, ir ažsirašau, kad nepamirštei.Vėliau viskas prizgadija laidžiunt tarmiškas paezijas knygelas, kurių visą turiu aštuonias. Tai - „Krintunčias žvaigždes“, „Rūsenunti tyla“, „Akimirkų deimantai“, „Berniokas iš pa Utenas“, „Aukštaitijas rojus“, „Klajojunčias mintys“, „Sielų dežutes“, „Širdes paletės“. Ne vienų dainų undainavi mano žodžiais įvairūs muzikantai. Bais gera sklaistei šviesų ailem, žinunt, kad tavi skaitą. Ažu šitų datybį kurtei visadu dekavoju dungui ir tikiuos, kad mūza manys dą neaplais...“

žmagum, neprait prą nuskriaustų, vargšų...

8. - Mėgstamiausias posakis.

- Maną mėgstamiausias posakis. Gyvenimas visų svarbiausia, a visa kita tik nulis preš gyvenimų.

9. - Kas būtų mėgstamiausi Jūsų vakarėlio svečiai?

- Savą vakarelių svečius narėč matytei paprastus žmogeliokus,kuriems tikrai patinka ailas, Aukštaitiška ūtarka, a ne tas, kure ataina tik del madas, iš neturėjimą kų veiktei.

10. - Ar norėtumėte turėti kitą vardą?

- Del kitų vardą būvą ažeji, bais narejau pasikeist, kai buvau kakių maš šešiolikas. Pavardę kiek ilgoka, tai mįsljiau, kad labiau tiktų kaks Tomas, Tadas...Ale teip nepasikeičiau ir likau Svajūniokas.

11. - Ką dažniausiai sapnuojate?

- A sapnų saniai nebesapnuoju. Unkščiau va sapnuodavau takius tikroviškus ir baisius. Prabundi, būdavą, šlapias ną košmarų ir mįsljii, kaip gerai, kad aš savą lovaj...

12. - Kokia yra Jūsų profesija?

- Asu turistinių autobusų vairuotojas. Vežioju žmones pą interesnas vietas, a šiaip tai visokių darbu asu dirbis. Nesu tas batarunkis.

13. - Kur gyventumėte, jei galėtumėte laisvai pasirinkti?

- Gyvyntei tai bais narėč Aukštaitijai, ti, kur ir unkščiau gyvenau. Arčiau baltųjų Širvių beržų. Nu maš vienų dienų parsbaladosiu...

Kai susitiksma

*Kai susitiksma pasakysiu,
Kaip gyvenau ir kų veikiau.
Par šitek metų daug kas vyksvam,
Ažžėlą kol Tavi radau.*

*Buvau paminklų Tau pastatis,
Iš rąstų šili Anykščiai,
Kad pamatyč na Lajų taką,
Kaip paraini laukais minčių.*

*Muziejun arklį nusivežis,
Apleksma zovadu laukus.
Ir až Puntuką pasislepi,
Jaunystes prismsma česus.*

*Kai susitiksma pasakysiu
Kų aš širdy savoj jaučiu...
Tau atsilyginsiu až viskų
Visu aukštaitišku širdžiu.*

*Pasklydi būvam laiką pelkej,
A liejas meila ir jausmai.
Gerai, kad internetą terpej
Vėl unt paviršių aškylai.*

„Kregždė“

Vienas iš teisingai kryžiažodį „Kregždė“ išsprendusių skaitytojų gaus 30 eurų „Auksaros“ čekį. Teisingus atsakymus galite pranešti telefonu (8-381)59458, paštu (Vilniaus g. 29, LT 29145, Anykščiai) arba elektroniniu paštu (vidmantas.s@anyksta.lt).

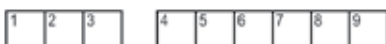
Praėjusiame „Aukštaitiško formato“ numeryje spausdinto kryžiažodžio „Šulinys“ teisingas atsakymas – ŠALTINIS. Šį kryžiažodį teisingai išsprendė 50 skaitytojų: R.Kavoliūnienė, O.Arienė, J.Miežilienė, A.Lunevičius, D.Patumsienė, A.Patumsis, E.Tamulėnienė, R.Vencloviėnė, R.Budrienė, A.Skaržauskeinė, B.Šližienė, J.Pranckevičienė, V.Stasiūnienė, V.Vilčinskienė, K.Brilienė, D.Brilius, B.Augulienė ir R.Šulnienė iš Anykščių; B.Gudonienė, E.Sunkurytė, R.Dolmantienė ir P.Dolmantas iš Viešintų; L.Ruša, A.Rušaitė ir D.Šimėnas iš Vilniaus; K.Imbrasaitė, G.Radzevičienė ir S.Žibutienė iš Šovenių; R.Vaičiūnienė ir L.Dobrodiejienė iš Utenos; R.Puolis ir E.Kiškienė iš Kavarsko; V.Gasiulienė iš Radeikių; J.Uzdrienė ir B.Raščiuviėnė iš Surdegio; K.Rimkuvienė iš Antupių; G.Gudelis iš Naujųjų Elmininkų; J.Liubeckaitė iš Molėtų; D.Karvelienė iš Antrųjų Kurklių; R.Vaiginytė iš Aknystų; B.Aukštakalnienė iš Kurklių; A.Kuolienė iš Kunigiškių; R.Šiaučiuonienė iš Mitašiūnų; R.O.Deveikienė iš Mažonių; A.Lisauskienė iš Mickūnų; I.Guobienė iš Svėdasų; T.Patumsienė iš Vikonių; A.Juknonienė iš Rubikių; J.Pavilionis iš Užpalių ir P.Šimėnas iš Ukmergės

Burtai lėmė, kad prizas – „Auksaros“ čekis - atiteks **M.LISAUSKIENEI** iš Mickūnų. Prašome šią skaitytoją užsukti į redakciją (Vilniaus g.29, Anykščiai) atsiimti čekio.

Lesoto sostinė	Mažųjų Sundos salų sala				... galvos telkėsi debesys			
„Aš ... per gavią rasa“ (A. Mažejevas)	8	Marko ... kelionės Kinijoje	Hetitų religinio kulto centras	Vaislybė, kunos sostinė – Damaskas	Maža Tongos sala	Nesielk sa...udėskai	Sportinės gimnastikos figūra	
Ispaniškas kreipinys į panelę		Viršutinis uzbekių drabužis				7		
						Atlanto vandenyno įlanka – ... Plata	Aktorė ... Kalpokaitė	4
Daina „Geltona, Žalia, ...“		Lietuvos darbinų rūbų tiekėjas			Danijos oro linijos	Stalo žaidimas		
					Sen. graikų merginos statula	Lėlės Barbės draugas		
2	Kabliukas drabužiui susegti	Prancūzijos miestas su graikų amfiteatru	Karstinė igriuva	Dainininkas ... Roussos	Įrenginys laivui statyti			
Nedidelė rinkimų ...		1		Ežeras Elektrėnų sav.	Bliovė, mykė arba ...			
	Prancūzijos sala Biskajos įlankoje		Miglotas, ūkanotas arba ...	Markatų pošėmio bežobinė – mand...			Serialas ... mafijos kronika	
		Lietuvos muzikos grupė	Ežeras Ignalinos rajone			9		
	Pakistano elektronikos kompanija	Judėjų Penkia-knygė					Verpimo ratelio pamina	
Šoniniai bažnyčių suolai					Filmas „...o raganos“	Pelopropilenas (santr.)		
J. Štrauso polka „... trak“	Ežeras Buriati-joje			Solistė ... Krikščiu-naitė	... Tolsto-jaus romanas	Saudų Arabijos rialo kodas		
Pažymėta lenktynių vieta				3	Avilio plyšys bitėms įlėkti			
			„Kai ateina ... vienuma“		5			
Tai, kas deginama	Pasilipo ... kopėčių				Pržiūrima pievelė		6	
Dž. Orvelo alegorija „Gyvulių ...“			Neutralios cheminio elemento dalelės					

Parengė žurnalo „oho“ redakcija

NYKŠČIO NAMAI

RESTORANAS • VIEŠBUTIS

Viešbutyje
„Nykščio namai“
atidaromame naujame
SPA centre jus džiugins

- ▶ baseinas
- ▶ garinė pirtis
- ▶ sauna
- ▶ jacuzzi
- ▶ vaikų baseinėlis

Liudiškių g.18, 29130 Anykščiai

Tel.: +370 381 58520, mob. +370 655 43379. El.p. info@nykscionamai.lt

www.nykscionamai.lt